

คำประกัน จำนอง จำน่า บุริมสิทธิ สิทธิยึดหน่วง

ข้อความทั่วไป

เจ้าหนี้สามัญไม่มีทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นหลักประกัน หรือไม่มีประกัน หรือบุริมสิทธิ กล่าวคือ ไม่มีสิทธิพิเศษที่เกิดขึ้น โดยข้อสัญญา หรือเกิดขึ้น โดยข้อกฎหมายแล้วก็ตาม แต่ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้น้อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ (มาตรา 194) ถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ให้ เจ้าหนี้จะต้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ (มาตรา 213) และเจ้าหนี้เมื่อฟ้องคดีแล้ว ก็มีสิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้นั้น ตามมาตรา 214 ที่ว่า "ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 733 เจ้าหนี้มีสิทธิจะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกต้องชำระ" ดังนั้น บรรดาทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ย่อมเป็นประกันในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้

เจ้าหนี้จะสามารถฟ้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้เอาจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ก็ตาม แต่ก็ไม้อาจแน่ใจได้ว่าตนจะได้รับชำระหนี้ได้เต็มจำนวนหรือไม่ ไม่มีหลักประกันที่มั่นคง เมื่อหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ เจ้าหนี้บังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ได้ ในระหว่างนี้ลูกหนี้อาจจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินของตนก็ได้ ถ้าเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้ ก็อาจมีเจ้าหนี้ที่ตามคำพิพากษาของลูกหนี้มาขอเฉลี่ยจากเงินที่เจ้าหนี้ฟ้องคดีที่ยึดไว้ หรือการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดไว้จากการบังคับคดีเพราะทรัพย์สินของลูกหนี้มีไม่พอชำระหนี้ ดังนั้น เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความเสียหายของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้จึงต้องการประกันพิเศษเพื่อเป็นหลักประกันแก่สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ จะเป็นการประกันด้วยบุคคลหรือประกันด้วยทรัพย์สินก็ได้

ประเภทของการประกันแยกประเภทออกได้ดังนี้

1. ประกันด้วยบุคคล คือเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้บุคคลภายนอก เรียกให้ผู้ค้ำประกันจะชำระหนี้แทน
2. ประกันด้วยทรัพย์สิน หมายถึงเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นหลักประกัน นอกจากนี้ยังแบ่งการประกันออกได้ตามลักษณะบ่อเกิดของประกันได้ คือ

1. การประกันเกิดขึ้นโดยผลของสัญญา ได้แก่ ค้ำประกัน จำนอง จำนำ
2. การประกันเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย ได้แก่ สิทธิยึดหน่วง บุริมสิทธิ

การประกันด้วยบุคคลกับการประกันด้วยทรัพย์สิน ทั้งสองอย่างต่างก็มีลักษณะอยู่ในฐานะเป็นประกันต่อเจ้าหนี้และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ ในเมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็สามารถเรียกร้องบังคับเอาหลักประกันได้ แต่ต่างกันในการประกัน กล่าวการประกันด้วยบุคคลเป็นกรณีที่มิบุคคลภายนอกเข้าทำสัญญาค้ำประกันจะชำระหนี้แทนลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ แต่ประกันด้วยทรัพย์สิน เป็นการที่ผู้ประกันเอาทรัพย์สินเข้าเป็นหลักประกันในหนี้ของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ คือ จำนองและจำนำ

ตอนที่ 1

คำประกัน

การคำประกันเป็นการประกันด้วยบุคคล กฎหมายลักษณะคำประกันแบ่งออกเป็น 4 หมวด หมวด 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ตั้งแต่มาตรา 680 ถึง 685 หมวด 2 ผลก่อนชำระหนี้ ตั้งแต่มาตรา 686 ถึง 692 หมวด 3 ผลภายหลังชำระหนี้ ตั้งแต่มาตรา 693 ถึง 697 หมวด 4 ความระงับสิ้นไปแห่งคำประกัน ตั้งแต่มาตรา 698 ถึง 701

หมวด 1

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา 680 "อันว่าคำประกันนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

อนึ่งสัญญาค้ำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่"

ค้ำประกัน

ค้ำประกัน คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่งเพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ (มาตรา 680 วรรค)

1. จากบทบัญญัติมาตรา 680 ในความหมายของค้ำประกันเมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นว่าผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นบุคคลภายนอก เข้าทำสัญญาค้ำประกันลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ ลูกหนี้เองจะเป็นผู้ค้ำประกันไม่ได้ แม้จะให้ลูกหนี้เป็นผู้ค้ำประกัน เจ้าหนี้ก็ไม่มีหลักประกันดีขึ้นอย่างใด เพราะการค้ำประกันเป็นการประกันด้วยบุคคล เมื่อลูกหนี้เป็นหนี้อยู่แล้ว ลูกหนี้เองเอาตัวลูกหนี้ค้ำประกัน เจ้าหนี้ก็เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้เหมือนเดิม ไม่ทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิพิเศษอย่างใด ดังนั้นลูกหนี้เป็นผู้ค้ำประกันไม่ได้ ลูกหนี้จะหาหลักประกันตัวเองให้เจ้าหนี้ก็ทำได้โดยการจ้างเอง ตามมาตรา 702 หรือจ้าง ตามมาตรา 742 ทรัพย์ของตนได้

2. การค้ำประกันการชำระหนี้แทนลูกหนี้ หนี้ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้จะเกิดจากข้อสัญญา เช่น ก. กู้เงิน ข. มี ค. ค้ำประกันการชำระหนี้ของ ข. ถ้า ข. ไม่ชำระเงินกู้ตามสัญญา ค. จะชำระแทนหรือหนี้อื่นเกิดจากมูลละเมิดก็ค้ำประกันได้ เช่น ก. ทำงานในบริษัทของ ข. ค. ทำสัญญาค้ำประกันว่าถ้า ก. ทำความเสียหายเกิดขึ้น ถ้า ก. ไม่ชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้ ค. ยินยอมชดใช้แทนให้

3. การค้ำประกัน เป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ว่าจะชำระหนี้แทนเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ จะเห็นได้ว่าหนี้เกิดจากสัญญาบางอย่าง เป็นหนี้ที่ลูกหนี้ต้องทำเองเฉพาะตัว เช่น จ้างแสดงหนัง จ้างร้องเพลง ก็อาจมีการค้ำประกันได้ กล่าวคือในสัญญาจ้างแสดงหนังหรือจ้าง

ร้องเพลงก็คือสัญญาว่าถ้าลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ไปแสดงหนังสือหรือร้องเพลงให้ปรับก็มีค่าประกัน
ได้ว่าถ้าลูกหนี้ไม่ยอมชดใช้ค่าปรับตามสัญญาแล้ว ผู้ค้ำประกันยินดีชดใช้แทน

4. สัญญาค้ำประกัน เป็นการที่บุคคลภายนอกผูกพันกับเจ้าหนี้ เพื่อชำระหนี้แทนในเมื่อ
ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ก็จะต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ก่อนซึ่งเป็นหนี้ประธาน และมีหนี้
ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ คือสัญญาค้ำประกันเกิดขึ้นได้ จะต้อง มีหนี้
ประธานเกิดขึ้น สัญญาค้ำประกันเป็นหนี้อุปกรณก็เกิดขึ้นตามมา ถ้าหนี้ประธานไม่มี หนี้ค้ำประกัน
เป็นหนี้อุปกรณก็ไม่มี ถ้าบุคคลภายนอกมิได้ทำสัญญาผูกพันต่อเจ้าหนี้แต่ผูกพันระหว่างบุคคลภาย
นอกด้วยกัน ก็ไม่เป็นการค้ำประกัน' จะนำบทบัญญัติในเรื่องการค้ำประกันมาปรับไม่ได้ ถือว่า
เป็นสัญญาธรรมดาความรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายกันอย่างไร ก็เป็นไปตามสัญญาที่ตกลงทำกันไว้ เช่น

จำเลยขอให้โจทก์ค้ำประกันบุคคลผู้ส่งข่าวไปขายต่างประเทศต่อกระทรวงเศรษฐกิจ
โดยจำเลยยอมรับผิดต่อโจทก์ ถ้าโจทก์ต้องเสียหายอย่างไร ในการค้ำประกันนั้น ดังนี้ ไม่ถือว่าเป็น
สัญญาค้ำประกันตามมาตรา 680 แต่เป็นสัญญาธรรมดาระหว่างโจทก์จำเลย เมื่อโจทก์ต้องเสีย
หายโดยได้ชำระหนี้ค่าจ้างแทนบุคคลนั้น ไปโดยสุจริต ก็ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยใช้เงินนั้นได้
ภายใน 10 ปี ตามมาตรา 194 ไม่ใช่ 5 ปี ตามมาตรา 165 (ฎีกาที่ 1239/2505)

โจทก์ค้ำประกันหนี้ซึ่งจำเลยที่ 1 ผูกพันต่อ อ. เจ้าหนี้ จำเลยที่ 2 รับจะใช้หนี้ที่โจทก์
ต้องใช้แก่ อ. ไปตามสัญญาค้ำประกัน จำเลยที่ 1 มิได้เป็นลูกหนี้โจทก์ในสัญญาที่จำเลยที่ 2 ผูกพัน
ต่อโจทก์ สัญญาระหว่าง โจทก์กับจำเลยที่ 2 จึงเป็นสัญญาชนิดหนึ่ง ไม่ใช่สัญญาค้ำประกัน (ฎีกาที่
243/2522)

5. สัญญาค้ำประกัน เป็นสัญญาฝ่ายเดียว คือเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้
ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น ผู้ค้ำประกันจะใช้หนี้แทน

สัญญาค้ำประกัน เป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบแต่ฝ่ายเดียว (ฎีกาที่ 1807/2505)
เจ้าหนี้ไม่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติการชำระหนี้ต่อผู้ค้ำประกัน เพราะตามมาตรา 314 การชำระหนี้บุคคลภาย
นอกจะเป็นผู้ชำระก็ได้ และการเข้าทำสัญญาค้ำประกันโดยลูกหนี้ไม่ต้องรู้เห็นยินยอมก็ค้ำประกันได้
เนื่องจากสิทธิหน้าที่ของผู้ค้ำประกันเป็นเรื่องกฎหมายกำหนด ไม่ใช่เพราะเป็นการตกลงกับลูกหนี้

¹ พจนี ปุณปาตม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยค้ำประกัน จำนวน 3 เล่ม สหิทธิคดีหนึ่ง และ
บูรณสิทธิ, พระนคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, พ.ศ. 2525 หน้า 7.

สัญญาค้ำประกันไม่มีข้อความว่าลูกหนี้ยินยอมด้วย เจ้าหนี้ก็บังคับผู้ค้ำประกันได้ (ฎีกาที่ 782/2519)

6. การค้ำประกันเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก หรือเพื่อบุคคลอื่นก็ได้

สัญญาค้ำประกันระหว่างจำเลยที่ 2 กับนายจ้างจำเลยที่ 1 มีข้อความว่า ถ้าจำเลยที่ 1 ไม่จ่ายเงินแก่บุคคลที่สามเป็นค่าแรงงาน ให้การค้ำประกันมีผลบังคับได้ ดังนั้น เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก โจทก์ซึ่งเป็นลูกจ้างจำเลยที่ 1 เรียกให้จำเลยที่ 2 จ่ายค่าจ้างที่จำเลยที่ 1 ไม่ชำระแก่โจทก์ได้ สัญญานี้ไม่เป็นโมฆะ (ฎีกาที่ 285/2518)

7. สัญญาค้ำประกันต้องตีความโดยเคร่งครัด

สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบแต่ฝ่ายเดียว การตีความจึงต้องเป็นไปโดยเคร่งครัด

ทำสัญญาค้ำประกันผู้มีหน้าที่เก็บเงินของการไฟฟ้าฯ ไว้ว่า ถ้าบุคคลนั้นทำความเสียหายเป็นเหตุให้เงินของการไฟฟ้าฯ ที่ตนได้รับมอบหมายให้ไปเก็บจากลูกหนี้ ขาดสูญเสียหายไปด้วยประการใด ผู้ค้ำประกันยอมชดใช้ให้นั้น หากปรากฏว่าบุคคลนั้นปลอมแปลงใบเสร็จรับเงินแล้วไปเก็บเงินเอาเสียเอง ผู้ค้ำประกันยอมไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะมิได้มีการมอบหมายให้ไปเก็บเงินแต่อย่างใด (ฎีกาที่ 1807/2505)

สัญญาค้ำประกันความเสียหายอันเกิดจากลูกจ้างนั้น ไม่กินความถึงเงินที่นายจ้างจ่ายล่วงหน้าให้ลูกจ้างไป หากไม่ระบุไว้ให้ชัดในสัญญาค้ำประกัน (ฎีกาที่ 813/2498)

การทำสัญญาค้ำประกันบุคคลเข้าทำงานนั้น โดยปกติย่อมเป็นที่เข้าใจกันว่า ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบเมื่อลูกจ้างทำให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่นายจ้างเฉพาะในหน้าที่การงานของลูกจ้างเท่านั้น ฉะนั้น ถ้านายจ้างประสงค์จะให้รับผิดชอบตลอด ไปถึงการกระทำนอกหน้าที่การงานที่ว่าจ้างกันด้วยแล้ว ก็ชอบที่จะระบุไว้ให้ชัดในสัญญาค้ำประกัน (ฎีกาที่ 1373/2513)

สัญญารับรองใช้ค่าเสียหายในกรณีที่ลูกจ้างของโรงงานทำความเสียหายแก่โรงงานในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าในกรณีใด ๆ นั้น สัญญานี้คุ้มครองถึงการที่ลูกจ้างขับรถของโรงงานในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ด้วย แม้ลูกจ้างจะขับรถออกนอกเส้นทางที่ผู้บังคับบัญชาสั่งก็ตาม (ฎีกาที่ 470/2501)

ลูกจ้างผู้มีหน้าที่ขับรถยนต์ ยอมให้ลูกจ้างอีกคนหนึ่งซึ่งไม่มีหน้าที่และไม่มีใบอนุญาตขับรถ ขับไปจนชนกำแพงเสียหายขึ้นนั้น นายจ้างต้องออกเงินใช้ค่าซ่อมแซมไปแทนลูกจ้าง ดังนี้

เป็นผลจากการกระทำของลูกค้าผู้มีหน้าที่ชำระ ผู้ค้าประกันของลูกค้านั้น ต้องรับผิดชอบนายจ้าง (ฎีกาที่ 41/2505)

สัญญาค้ำประกันต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาไม่มีแบบ เพียงแต่ตามมาตรา 680 วรรค 2 กำหนดให้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีกัน ได้ กฎหมายไม่ได้บังคับว่าต้องทำสัญญาเป็นหนังสือ แต่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ถ้าทำเป็นหนังสือก็ย่อมเป็นหลักฐานเป็นหนังสือไปในตัว

หลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบ คือลงลายมือฝ่ายที่จะถูกบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาค้ำประกันฝ่ายเดียวกันก็ได้ การมีหลักฐานเป็นหนังสือ ไม่ใช่แบบ เพียงแต่ถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ จะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้เท่านั้น หนี้ยังมีอยู่ สัญญาค้ำประกันต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ คือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ส่วนหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ จะเป็นหนี้ที่มีอยู่ ส่วนจะฟ้องร้องบังคับคดีกันไม่ได้ เพราะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ เจ้าหนี้ก็ฟ้องผู้ค้ำประกันได้ แต่ผู้ค้ำประกันอาจยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ได้ตามมาตรา 694 เช่น ลูกหนี้กู้เงินเกินกว่า 50 บาท จาก ข. เจ้าหนี้ โดยไม่ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือ มี ค. เป็นผู้ค้ำประกัน สัญญาค้ำประกันมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ค. ดังนี้ ข. ฟ้อง ค. ให้รับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันได้ แม้จะฟ้องร้องให้ ค. ชำระหนี้ไม่ได้ก็ตาม แต่ ค. สามารถยกข้อต่อสู้ของ ค. ได้ว่า หนี้กู้เงินไม่ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือ ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ ผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบ ถ้าหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เป็น โฆษะ มีการค้ำประกันทำหลักฐานเป็นหนังสือ เจ้าหนี้ก็ฟ้องบังคับผู้ค้ำประกันไม่ได้ ในเมื่อหนี้ประ찬เป็น โฆษะ หนี้อุปกรณ์คือค้ำประกันก็ไม่เกิดขึ้น เช่น สัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อที่เป็น โฆษะนั้น ผู้ค้ำประกันย่อมไม่ต้องรับผิดชอบ (ฎีกาที่ 1800/2511)

ข้อความในสัญญาค้ำประกัน

ข้อความในสัญญาค้ำประกันต้องแสดงว่าเป็นการค้ำประกัน จะสันนิษฐานหรือถือเอาเป็นปริยายไม่ได้ เช่น ก. เข้าทำสัญญามีข้อความว่า ถ้าแม่ที่ดินราคาไม่พอกับเงินที่รับจำนอง จะยอมชดใช้ให้จนครบ ดังนี้ ถือว่าเป็นสัญญาค้ำประกัน (ฎีกาที่ 419/2481) หรือหลักฐานอันเป็นหนังสือค้ำประกัน เมื่ออ่านดูแล้วต้องมีข้อความให้พอเข้าใจว่าเป็นการค้ำประกัน เช่น

กฎหมายมิได้บังคับให้ทำสัญญาค้ำประกันเป็นหนังสือ ท่านว่าเพียงแต่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็เพียงพอแล้ว คำว่า “ค้ำประกัน” ซึ่งได้เขียนเป็นหนังสือ ย่อมถือได้ว่าเป็นหลักฐานอันแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกันพอแล้ว เมื่ออ่านหนังสือสัญญาที่ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้แล้ว จึงพบลายมือจำเลย แล้วถัดไปมีผู้ค้ำประกัน เช่นนี้ย่อมเข้าใจว่าจำเลยค้ำประกันเงินที่ลูกหนี้กู้ และเฉพาะคดีนี้จำเลยก็ได้ลงชื่อผู้กู้ลงมา กระทำให้คิดเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากแปลว่าจำเลยค้ำประกันผู้กู้เงิน (ฎีกาที่ 199, 200/2477)

เมื่อจำเลยที่ 2 และที่ 3 แสดงเจตนาไว้ในสัญญาว่า “ค้ำประกัน” ผู้ค้ำประกันจะมีหน้าที่อย่างไรต่อเจ้าหนี้นั้น ย่อมทราบได้จากบทนิยามคำว่า “ค้ำประกัน” ในมาตรา 680 แม้จะไม่ได้กล่าวไว้ให้ชัดเจนลงไปว่า ย่อมผูกพันตนต่อโจทก์เพื่อชำระหนี้ในเมื่อจำเลยที่ 1 ไม่ชำระหนี้ก็ไม่เป็นเหตุให้การค้ำประกันนั้นไร้ผล

ถ้าข้อความไม่ได้แสดงให้พอเข้าใจว่าเป็นค้ำประกัน ก็ไม่เป็นค้ำประกัน

หนังสือขอผ่อนชำระหนี้ของลูกหนี้ มีข้อความตอนท้ายว่า “ข้าพเจ้า (ระบุชื่อ) ขอรับรองการชำระเงินของ ช. (ลูกหนี้) ตามข้อความข้างต้นทุกประการ” แล้วลงชื่อกำกับไว้ในช่อง “ผู้รับรอง” ท้ายความดังกล่าว ดังนี้ ไม่ถือว่าเป็นสัญญาค้ำประกัน เพราะไม่มีข้อความที่จะมีความหมายว่า เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้แล้วตนจะยอมชำระแทน (ฎีกาที่ 942/2513)

สัญญาค้ำประกันจะอ้างเป็นหลักฐานในคดีแพ่ง จะต้องปิดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วนตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118

โจทก์ฟ้องเรียกเงินที่จำเลยที่ 1 กู้ไปและจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกัน จำเลยที่ 2 ให้การว่าไม่มีเจตนาทำสัญญาค้ำประกันการกู้เงิน แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับทำสัญญาซื้อขายที่ดินและห้องแถวกัน โดยจำเลยที่ 2 ค้ำประกันแต่เพียงว่าจะไม่ให้จำเลยที่ 1 เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องเอทาร์พ์สินที่ซื้อขายดินเท่านั้น ดังนี้ จำเลยที่ 2 มิได้ให้การรับ และเป็นหน้าที่ของโจทก์จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกันการกู้รายนี้ ซึ่งจำเป็นที่โจทก์ต้องอ้างหนังสือสัญญาค้ำประกันเป็นพยานหลักฐานในคดีด้วย เมื่อสัญญาค้ำประกันที่โจทก์อ้างปิดอากรแสตมป์เพียง 1 บาท แต่ตามประมวลรัษฎากรต้องปิด 10 บาท เอกสารสัญญาค้ำประกันจึงใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ได้

โจทก์จะมีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายประมวลรัษฎากรหรือไม่ ไม่สำคัญ ถ้ามีการบกพร่องในเรื่องปิดอากรแสตมป์ไม่ครบบริบูรณ์แล้ว ศาลก็รับฟังเอกสารนั้น ๆ เป็นพยานไม่ได้ (ฎีกาที่ 1111/2512)

เมื่อหนังสือสัญญาค้ำประกันมิได้ปิดอากรแสตมป์ที่กฎหมายกำหนด จะใช้เอกสารดังกล่าว เป็นหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ (ฎีกาที่ 2542/2524)

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทำสัญญาค้ำประกันตามสำเนาเอกสารท้ายฟ้อง จำเลยให้การรับว่าลงชื่อ เป็นผู้ค้ำประกันตามสำเนาเอกสารท้ายฟ้องจริง แต่ต่อสู้ว่าลงชื่อในฐานะกรรมการกระทำการแทน บริษัทนิติบุคคล ไม่มีเจตนาค้ำประกันเป็นส่วนตัว ดังนี้ ตามคำให้การของจำเลยถือได้ว่า จำเลยรับ ว่าได้ทำสัญญาค้ำประกันจริง แม้สัญญาค้ำประกันนั้นจะมีได้ปิดอากรแสตมป์ ซึ่งตามประมวล รัษฎากรห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง คดีนี้ก็ไม่จำเป็นต้องอาศัยสัญญาค้ำประกันเป็น พยานหลักฐาน เพราะมีประเด็นเพียงว่าเลขได้ทำสัญญาค้ำประกันเป็นส่วนตัวหรือไม่ (ฎีกาที่ 1049/2512)

การค้ำประกันได้ทำเป็นเพียงหลักฐานเป็นหนังสือได้ ไม่ใช่ทำหนังสือสัญญาค้ำประกันแม้ มิได้ปิดอากรแสตมป์ก็ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ เช่น บันทึกข้อความตอนท้ายของเอกสารมีว่า "ทั้งนี้ แดงผู้ค้ำประกัน และมอบอำนาจให้นายหลักฐานมาค้ำประกัน ไว้ด้วยความเต็มใจรับทราบข้อ ตกกลงตามนี้ด้วย" และแดงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ก็เป็นหลักฐานเป็นหนังสือที่แสดงว่าแดง ได้ค้ำประกันแล้ว (ฎีกาที่ 719/2524)

คำพิพากษาฎีกามาตรา 680

ผู้ค้ำประกันทำสัญญาค้ำประกันจะชำระหนี้แทนจำเลย ในเมื่อจำเลยไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ ในระหว่างระยะเวลาที่ค้ำประกัน เมื่อปรากฏว่าจำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ภายหลังระยะเวลา ค้ำประกัน โจทก์ก็ฟ้องให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันไม่ได้ (ฎีกาที่ 1319/1517)

มีผู้แก้ไขจำนวนเงินในสัญญาคู่และสัญญาค้ำประกันให้สูงขึ้น โดยจำเลยซึ่งเป็นผู้ค้ำ ประกันไม่ เห็นยินยอมด้วยสัญญาคู่และสัญญาค้ำประกันหาเสียไปทั้งฉบับเพราะการปลอม แปรลงดังกล่าวไม่ จำเลยต้องรับผิดชอบจำนวนเงินที่แท้จริงที่ได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้ (ฎีกาที่ 359/2518)

ค้ำประกันลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้จัดการ และมีหน้าที่อื่นตามที่กรรมการดำเนินการจะมอบ หมาย เมื่อการที่คณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการเป็นตำแหน่งผู้จัดการและ มอบหมายให้ผู้ลูกจ้างทำงานในตำแหน่งที่ปรับปรุง จึงเป็นการกระทำตามที่ลูกจ้างได้ให้ไว้ตาม สัญญา ซึ่งผู้ค้ำประกันยอมเข้าทำสัญญาค้ำประกัน ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบหรือขอให้ผู้ค้ำ

ประกันทำสัญญาค่าประกันงานในหน้าที่ใหม่ของลูกค้า (ฎีกาที่ 2115/2524)

คำประกันเพื่อหนีอันสมบูรณ์

มาตรา 681 “อันคำประกันนั้น จะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนีอันสมบูรณ์

หนีในอนาคตหรือหนีมีเงื่อนไข จะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนีนั้นอาจเป็นผลได้จริงก็ประกันได้

หนีอันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนีเพราะทำด้วยความสำคัญผิด หรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เข้าทำสัญญาผูกพันตน”

ตามมาตรา 681 วรรคแรก คำประกันเพื่อการชำระหนีอันสมบูรณ์ ถ้าหนีไม่สมบูรณ์คำประกันไม่ได้ หนีอันไม่สมบูรณ์ อันอาจเกิดจากนิติกรรมที่สร้างขึ้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตามมาตรา 113 อันเกิดจากสัญญาที่มีได้ทำถูกต้องตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ ตามมาตรา 115 หรือหนีอันเกิดจากความบกพร่องในการแสดงเจตนา ตามมาตรา 117, 118 และ 119 กฎหมายบัญญัติว่าเป็น โฆษะ

หนีที่เกิดจากมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพ้นวิสัย เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็น โฆษะ ตามมาตรา 113 เช่น

กู้เงินกันรายเดียว แต่ทำหนังสือเป็นหลักฐานสองฉบับ โดยผู้ให้กู้ ให้ผู้กู้ยืมเงิน 7,000 บาท และตกลงกันว่าถ้าผู้กู้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ให้ผู้ให้กู้ฟ้องเอาได้ 14,000 บาท นั้น เห็นได้ว่าประโยชน์ที่ผู้ให้กู้ได้รับนั้นมากเกินไปเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืม จึงเป็นการที่มีวัตถุประสงค์ต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย การเรียกดอกเบี้ยและกำไรอื่นจึงเป็น โฆษะ ผู้กู้ย่อมต้องรับผิดชอบเฉพาะเงินต้น 7,000 บาท ที่กู้ไปเท่านั้น ส่วนผู้ค้ำประกันเงินกู้จำนวน 14,000 บาท มิใช่ค้ำประกันเงินกู้ 7,000 บาท จึงหาต้องรับผิดชอบด้วยไม่ (ฎีกาที่ 730/2510)

ตกลงแบ่งที่ดินมรดกให้ โดยให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมถอนฟ้องคดีอาญาแผ่นดินนั้น ข้อตกลงแบ่งที่ดินยอมเป็น โฆษะ เพราะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน (ฎีกาที่ 1081/2491)

ทำสัญญากันว่า โจทก์จ่ายเงินให้จำเลยเพื่อหาทนายฟ้องความเรื่องที่ดิน ถ้าจำเลยแพ้คดี เงินนั้นเป็นพับ ถ้าชนะคดีจำเลยยอมโอนที่ดินที่ชนะความให้โจทก์ โดยโจทก์ต้องเลี้ยงดูจำเลยตลอดชีวิต ดังนี้ เป็นสัญญาให้ได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการเป็นความซึ่งตนไม่มีส่วนในมูลคดี เป็น

การแสวงหาผลประโยชน์จากการที่ผู้อื่นเป็นความกัน ย่อมเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเป็น โฆษะ โจทก์จะมาฟ้องขอให้บังคับตามสัญญาหรือเรียกเงินคืนไม่ได้ (ฎีกาที่ 690/2492)

สัญญาจ้างว่าความเรียกทรัพย์สินมูลค่า 24 ล้านบาท คิดค่าจ้าง 12 ล้านบาท และว่าถ้าได้เงินน้อยกว่าที่กะประมาณไว้นี้ ให้ลดลงตามส่วนจำนวนเงินที่ได้มา ย่อมแสดงว่าเป็นการเรียกเอาค่าจ้างครึ่งหนึ่งของจำนวนทุนทรัพย์ที่ศาลตัดสินให้เสมอไป จึงเป็นการเรียกค่าจ้างว่าความ โดยวิธีแบ่งเอาส่วนจากทรัพย์สินที่เป็นมูลพิพาทอันจะพึงได้แก่ลูกความ เป็นการขัดต่อ พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2477 มาตรา 12(2) และขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็น โฆษะ (ฎีกาที่ 492/2511)

สัญญาจ้างว่าความเรียกค่าจ้างจากลูกความ 20% ของจำนวนทุนทรัพย์ที่ฟ้องคิดเป็นค่าจ้างที่แน่นอน การคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนทุนทรัพย์ เป็นเพียงอาศัยเป็นเกณฑ์คำนวณค่าจ้างว่าความว่าจะเรียกร้อยค่าจ้างคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เท่าใดของทุนทรัพย์ที่ฟ้องเท่านั้น หากใช่เป็นสัญญาแบ่งเอาส่วนจากทรัพย์สินที่เป็นมูลพิพาทที่ลูกความจะพึงได้รับเมื่อชนะคดีไม่ จึงไม่ต้องห้ามตามกฎหมายและไม่ใช้ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงบังคับกันได้ตามสัญญานั้น (ฎีกาที่ 988/2507)

โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลย จำเลยต่อสู้ว่าสัญญากู้ปลอม เมื่อโจทก์ให้การตอบทนายจำเลย โจทก์ให้การว่าจำเลยบอกว่ากู้เงินเอาไปชำระหนี้ในการที่จำเลยจ้างเขาฆ่าคน ดังนี้ การที่โจทก์ให้จำเลย กู้เงิน ไปจึงเป็นการอุปการะผู้กระทำความผิดอุปประสงค์ในการข่มเงินรายนี้จึงขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็น โฆษะ (ฎีกาที่ 358/2511)

หนี้ที่เกิดจากการมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ เป็น โฆษะตามมาตรา 115 เช่น สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้าไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว เป็น โฆษะ (มาตรา 456 วรรคแรก) หรือสัญญาเช่าซื้อ ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือเป็น โฆษะ (มาตรา 572 วรรค 2)

หนี้ที่เกิดจากเจตนาวิปริต ตามมาตรา 117, 118 และ 119 ตกเป็น โฆษะ เช่น

โจทก์ข่มเงินจำเลยไป แล้วมอบที่นาให้ทำกินต่างดอกเบีย จำเลยให้โจทก์ทำเป็นสัญญาขายนาพิพาทอาพรางไว้ให้แก่จำเลย เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหนี้อื่นมายึดเอาที่นาพิพาทได้ สัญญาขายนาพิพาทรายนี้ใช้บังคับแก่คู่กรณีไม่ได้ ตามมาตรา 118 (ฎีกาที่ 791-2/2509)

จำเลยให้โจทก์โฆษณาขายที่นาให้ และเมื่อขายได้ยอมให้โจทก์หักเงินนั้นชำระหนี้ที่จำเลยเป็นหนี้โจทก์อยู่ จำเลยจึงทำสัญญาซื้อขายหลอก ๆ ว่า ได้ขายนาให้โจทก์ เพื่อจะได้นำไปแสดงแก่บุคคลอื่นให้มาซื้อ ดังนี้ สัญญาซื้อขายนั้นทำขึ้นโดยเจตนาลวง บังคับกันมิได้ (ฎีกาที่ 1524/2511)

จำเลยทำใบมอบอำนาจปลอมให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินเซ็นมอบอำนาจ โดยอ้างว่าเพื่อมอบอำนาจให้จำเลยเช่านาและเช่าบ่อปลา แต่ความจริงเป็นใบมอบอำนาจให้โจทก์ขายนาให้แก่จำเลย โดยโจทก์มิได้อินยอมด้วย เช่นนี้ เป็นการที่โจทก์ได้ทำนิติกรรมมอบอำนาจไปโดยความผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม ใบมอบอำนาจจึงเสียใช้ไม่ได้ (ฎีกาที่ 828/2508)

คำประกันเพื่อนในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไข ก็คำประกันเพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริงตามมาตรา 681 วรรค 2

หนี้ในอนาคตนั้นอาจเกิดจากหนี้อื่นเกิดจากมูลละเมิด เช่น การค้ำประกันการทำงานของลูกจ้าง ในกรณีลูกจ้างไม่ปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนตามระเบียบของนายจ้าง ถ้าลูกจ้างทำให้นายจ้างได้รับความเสียหาย ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ (ฎีกาที่ 500/2507 , 231-2/2509) หรือคำประกันหนี้ที่เกิดจากสัญญา เช่น คำประกันการเบิกเงินเกินบัญชี (ฎีกาที่ 1887/25067) ลูกหนี้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารเจ้าหนี้ตามบัญชีกระแสรายวัน ผู้ค้ำประกันได้ค้ำประกันการเบิกเงินตามบัญชีอยู่ก่อนแล้ว จึงเป็นการค้ำประกันทั้งหนี้ที่มีอยู่แล้ว และหนี้ที่จะมีขึ้นในอนาคต ผู้ค้ำประกันทำสัญญาไว้ด้วยว่า ถ้าธนาคารจะต่ออายุสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีต่อไปอีก ให้ถือว่าผู้ค้ำประกันยินยอมด้วย โดยธนาคารไม่ต้องแจ้งให้ทราบก่อน ไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน (ฎีกาที่ 1339/2516)

หนี้มีเงื่อนไข คือข้อกำหนดในนิติกรรมที่ก่อให้เกิดหนี้เกี่ยวกับความเป็นผลของนิติกรรมซึ่งรวมทั้งเกิดผลและสิ้นผล เมื่อมีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นในอนาคตและไม่แน่นอน ตามมาตรา 144 การค้ำประกันหนี้มีเงื่อนไขก็อาจค้ำประกันได้ ถ้าเงื่อนไขนั้นสำเร็จเป็นผลเกิดหนี้ขึ้น การค้ำประกันก็มีความผูกพัน ถ้าเงื่อนไขนั้นสิ้นผลมูลหนี้ไม่เกิดขึ้น การค้ำประกันไม่มีความผูกพัน

ตามมาตรา 281 วรรค 3 หนี้อันเกิดแต่สัญญาไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะทำด้วยความสำคัญผิดในบุคคลหรือทรัพย์สินตามมาตรา 120 ตกเป็นโมฆียะ ไม่รวมถึงความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมเป็นโมฆะ ตามมาตรา 119 เพราะเมื่อหนี้เป็นโมฆะแล้ว ไม่มีมูลหนี้ที่จะค้ำประกันหรือหนี้ที่ไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถเป็นโมฆียะ ตามมาตรา 116 ก็อาจมีการค้ำประกันอย่างหนี้อันสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความ

สามารถนั้นในขณะที่เข้าทำสัญญาค้ำประกันผูกพันตน เมื่อผู้ค้ำประกันได้เข้าทำสัญญาค้ำประกัน โดยรู้อยู่แล้วในขณะที่ทำสัญญาว่าหนี้ประกันเกิดจากการสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถ ก็จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ว่ามูลหนี้ค้ำประกันเกิดจากความสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถไม่ได้ และการยกข้อต่อสู้ดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตามมาตรา 5 อีกด้วย แม้ต่อมาลูกหนี้จะบอกล้างโมฆียะมีความเห็นว่าผู้ค้ำประกันน่าจะยกขึ้นต่อสู้ไม่ได้เช่นกัน แต่ถ้าผู้ค้ำประกันไม่ทราบในขณะที่เข้าทำสัญญาค้ำประกัน มาทราบภายหลังว่ามูลหนี้ค้ำประกันเกิดจากการสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถ ผู้ค้ำประกันก็สามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ได้ตามมาตรา 694

ค้ำประกันหนี้อันเป็นโมฆียะ โดยผู้ค้ำประกันไม่รู้ถึงเหตุโมฆียะของหนี้นั้น สัญญาค้ำประกันเกิดขึ้นโดยถูกต้อง หนี้ที่ค้ำประกันก็ยังคงสมบูรณ์มีอยู่ เพราะหนี้ที่เป็นโมฆียะเป็นหนี้ที่สมบูรณ์อยู่จนกว่าจะถูกบอกล้าง และเมื่อถูกบอกล้างแล้ว ถือว่าเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก ตามมาตรา 138 ผู้มีสิทธิบอกล้างหรือให้สัตยาบันแก่โมฆียะ คือผู้ไร้ความสามารถผู้ได้ทำการแสดงเจตนาโดยวิปริต ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้พิทักษ์ หรือทายาทของบุคคลเช่นว่านั้น ตามมาตรา 137 บุคคลอื่นนอกจากนี้ไม่มีสิทธิบอกล้าง ดังนั้น เมื่อมีการให้สัตยาบันแก่หนี้โมฆียะ ก็ถือเป็นอันสมบูรณ์มาแต่เริ่มแรก ตามมาตรา 139 หรือถ้ามิได้บอกล้างเมื่อพ้นเวลา 1 ปี นับแต่เวลาที่อาจให้สัตยาบันได้ หรือเวลาได้ล่วงไปถึง 10 ปี นับแต่เมื่อได้ทำโมฆียะนั้น เป็นอันจะบอกล้างไม่ได้ ตามมาตรา 143 ฉะนั้น การค้ำประกันหนี้อันเป็นโมฆียะ โดยไม่รู้ถึงเหตุโมฆียะ สัญญาค้ำประกันเกิดขึ้นถูกต้องจนกว่าจะมีการบอกล้างโมฆียะ หนี้ตกเป็นโมฆะ สัญญาค้ำประกันก็ไม่ผูกพันผู้ค้ำประกัน แต่ถ้าไม่มีการบอกล้างโมฆียะหรือมีการให้สัตยาบันแก่โมฆียะหนี้ที่ค้ำประกันก็ยังคงสมบูรณ์ สัญญาค้ำประกันก็สมบูรณ์ ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันคงมีอย่างเดิม

บทบัญญัติตามวรรค 3 นี้ มุ่งถึงความสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถซึ่งเกิดจากฝ่ายลูกหนี้เท่านั้น มิได้หมายถึงความสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถอันเกิดทางฝ่ายเจ้าหนี้ด้วย เช่น สืออายุ 19 ปี ให้แดงกู้เงินไป 1,000 บาท โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้แทนโดยชอบธรรม ค่าเข้าค้ำประกัน โดยไม่รู้ว่าสือเป็นผู้เยาว์ ค่าจะต่อสู้ว่าตนไม่รู้ถึงความเป็นผู้เยาว์ของสือไม่ได้สัญญาค้ำประกันสมบูรณ์ใช้บังคับได้

ถ้าผู้ค้ำประกันเป็นฝ่ายสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถ ผู้ค้ำประกันก็สามารถยกข้อต่อสู้ได้ตามมาตรา 694

ผู้รับเงื่อนไขและผู้ค้ำประกันหลายคน

มาตรา 682 "ท่านว่าบุคคลจะยอมเข้าเป็นผู้รับเงื่อนไข คือเป็นประกันของผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่งก็เป็นได้"

ถ้าบุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกัน ไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้นมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน แม้ถึงว่าจะมิได้เข้ารับค้ำประกันร่วมกัน"

ผู้รับเงื่อนไข คือผู้ประกันของผู้ค้ำประกัน ผู้รับเงื่อนไขมีหน้าที่และตามกฎหมายที่จะต้องรับผิดชอบนั้น น่าจะนำหลักกฎหมายลักษณะค้ำประกันมาใช้บังคับ โดยอนุโลม ผู้รับเงื่อนไขคิดเมื่อในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดและผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้แทนลูกหนี้ ผู้รับเงื่อนไขจึงต้องรับผิดชอบชำระหนี้แทน เพราะผู้รับเงื่อนไขเป็นผู้ค้ำประกันของผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง โดยผู้รับเงื่อนไขชำระหนี้แทนผู้ค้ำประกันภายในขอบเขตที่ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ กล่าวคือนำกฎหมายในลักษณะค้ำประกันมาใช้กับผู้รับเงื่อนไข โดยอนุโลม ดังนั้น ผู้รับเงื่อนไขจึงมีสิทธิคล้ายผู้ค้ำประกัน และผู้รับเงื่อนไขมีสิทธิมากกว่าผู้ค้ำประกันบางประการ คือสามารถบอกปิดการชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปเอาจากลูกหนี้และผู้ค้ำประกันก่อน เมื่อผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้จึงเรียกเอาจากผู้รับเงื่อนไข เมื่อผู้รับเงื่อนไขชำระหนี้แล้วก็ได้รับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ ตามมาตรา 229 (3) ไล่เบี้ยเอาจากมูลหนี้หรือผู้ค้ำประกันก็ได้

วรรคสอง ผู้ค้ำประกันหลายคนสามารถเข้าค้ำประกันในหนี้รายเดียวกัน ได้ และมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน แม้จะมีได้เข้ารับค้ำประกันร่วมกัน การค้ำประกันหลายคน ผู้ค้ำประกันคนหลังๆ ไม่ใช่เป็นผู้รับเงื่อนไข แต่เป็นการค้ำประกันความรับผิดชอบของลูกหนี้ร่วมกัน เพราะผู้ค้ำประกันคนหลังต่างก็เข้าค้ำประกันลูกหนี้ มิได้เข้าค้ำประกันผู้ค้ำประกันคนก่อน เมื่อผู้ค้ำประกันหลายคนมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน ดังนั้น ผู้ค้ำประกันแต่ละคนก็ยังคงต้องผูกพันรับผิดชอบใช้หนี้ต่อเจ้าหนี้จนกว่าหนี้นั้นจะได้ชำระโดยสิ้นเชิง ตามสัญญาที่เข้าค้ำประกัน กล่าวคือผู้ค้ำประกันแต่ละคนอาจถูกเจ้าหนี้เรียกให้ชำระหนี้โดยสิ้นเชิง หรือแต่บางส่วนก็ได้ เมื่อเจ้าหนี้ปลดหนี้จำนวนหนึ่งให้ผู้ค้ำประกันคนหนึ่ง การปลดหนี้ดังกล่าวเป็นประโยชน์เพียงเท่าส่วนที่ได้ปลดหนี้ให้เท่านั้น ผู้ค้ำประกันคนอื่นหาหลุดพ้นไปทั้งหมดไม่ (ฎีกาที่ 376/2511) ในกรณีมีผู้ค้ำประกันร่วมกัน 2 คน เมื่อผู้ค้ำประกันคนหนึ่งได้ชำระหนี้ทั้งหมดแทนลูกหนี้ไป ย่อมรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ไล่เบี้ยเอาจากผู้ค้ำประกันอีกคนหนึ่งได้ทั้งหมด ตามมาตรา 229 (3) และ 296 เพราะมาตรา 682 วรรค 2 บัญญัติสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้ำประกันกับเจ้าหนี้ และมาตรา 293 บัญญัตินิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้ำประกันกับลูกหนี้แต่ในระหว่างผู้ค้ำประกันด้วยกันเอง บทบัญญัติในลักษณะค้ำประกันมิได้กำหนดความรับ

ผิดต่อกันไว้ จึงต้องใช้หลักทั่วไป ตามมาตรา 229 และ 296 (ฎีกาที่ 359/2509) การเพิ่มจำนวนผู้ค้า
ประกันขึ้นหาทำให้ผู้ค้าประกันคนเดิมพ้นความรับผิดไม่ (ฎีกาที่ 500/2507)

มาตรา 683 "อันคำประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้นย่อมคุ้มถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน
ซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าการคิดพินอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย"

ผู้ค้าประกันเข้าทำสัญญาจำกัดความรับผิดแทนลูกหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้
ผู้ค้าประกันอาจกำหนดข้อสัญญาจำกัดความรับผิดภายในขอบเขตของสัญญา ความรับผิดของผู้ค้า
ประกันก็เป็นไปตามสัญญา เพราะตามกฎหมายผู้ค้าประกันจะเข้าค้าประกันจำกัดความรับผิดอย่าง
ใดก็ได้ ถ้าผู้ค้าประกันไม่จำกัดความรับผิดแล้ว ผู้ค้าประกันจะต้องรับผิดแทนลูกหนี้เต็มจำนวนหนี้
รวมถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าการคิดพินอันเป็นอุปกรณ์
แห่งหนี้รายนั้นด้วย แต่ค่าใช้จ่ายในการทวงหนี้ มิใช่ผลเกิดขึ้น โดยตรงจากการผิดสัญญาไม่ชำระ
หนี้และมีใช้ค่าเสียหายพิเศษ ไม่มีกฎหมายบังคับให้ฝ่ายใดผิดสัญญาต้องรับผิดในเรื่องนี้ (ฎีกาที่
691/2511)

การค้าประกันอย่างไม่มีจำกัดความรับผิดหรือไม่จำกัดจำนวนเงิน จะต้องรับผิดใช้ดอกเบี้ย
ตามมาตรา 224 วรรคท้าย และค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ รวมตลอดถึงค่า
การคิดพินแห่งหนี้ เช่น เบิกเงินเกินบัญชี ค่าธรรมเนียมในการทำสัญญา ซึ่งรวมตลอดถึงอุปกรณ์
แห่งหนี้

การค้าประกันอย่างไม่มีจำกัดจำนวนเงิน เช่น คำประกันหนี้ 10,000 บาท และว่าถ้าลูกหนี้ทำ
ความเสียหายเกินกว่านั้นก็รับผิดชอบ ผู้ค้าประกันต้องรับผิดตามความเสียหายที่ลูกหนี้ทำความเสียหาย
เกิดขึ้น (ฎีกาที่ 2631/2518) คำทำหนังสือสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีกับโจทก์ในวงเงินไม่เกิน 20,000
บาท ตามที่โจทก์จะพิจารณาอนุญาต ตามวิธีและประเพณีการเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารและชาว
ทำหนังสือสัญญาจำกัดการชำระหนี้ของคำ โดยยอมรับผิดร่วมกับคำสัญญาระหว่างโจทก์กับ
คำเป็นสัญญาบัญชีเดินสะพัด ไม่ใช่สัญญาคู่ เพราะจำนวนที่คู่ไม่แน่นอนสุดแต่โจทก์ผู้ให้คู่จะ
อนุญาต และเมื่อสัญญาจำกัดการชำระหนี้ของคำไม่มีข้อความตอนใดแสดงว่าชาวรับผิดชอบจำกัดเพียง 20,000 บาท
ชาวก็ต้องรับผิดในหนี้ของคำเต็มจำนวนเมื่อสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีเลิกกัน (ฎีกาที่ 80/2523)

คำเป็นผู้จัดการบริษัทสี่ ชาวเป็นผู้ค้าประกันคำ โดยไม่จำกัดความรับผิด ต่อมาชาวบอกเลิก
สัญญาจำกัดการชำระหนี้ บริษัทสี่ว่ายังตรวจทรัพย์สินและทำงบบุคไม่เสร็จจะถอนไม่ได้ นั้น ชาวมีสิทธิ
บอกเลิกการค้าประกันได้โดยไม่ต้องรับผิดในหนี้ภายหลังที่บอกเลิก ส่วนหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่ชาว

บอกเลิกสัญญา ขาวยังคงต้องรับผิดชอบบริษัทอยู่ ฉะนั้น เมื่อบริษัทเรียกร้องจากค่าไม่ได้ บริษัทก็มี สิทธิเรียกร้องให้ขาวในฐานะผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ (ฎีกาที่ 1641/2508)

การค้ำประกันอย่างจำกัดจำนวนนั้น อาจจะระบุถึงจำนวนเงินที่จะต้องรับผิดชอบหรือระบุ เฉพาะหนี้บางส่วนที่จะต้องรับผิดชอบ เช่น

ทำสัญญาค้ำประกันไม่เกิน 100,000 บาท โดยมอบโฉนดและเซ็นชื่อในแบบพิมพ์ใบมอบ อำนาจให้ไว้ เพื่อเจ้าหนี้จะได้นำไปจดทะเบียนจำนอง แล้วต่อมาฝ่ายเจ้าหนี้ได้ไปจัดการทำจำนอง เป็นจำนวนเงินสูงขึ้นอีกนั้น เป็นการทำนอกเหนือจากสัญญาค้ำประกัน และมอบอำนาจผู้ค้ำประกัน รับผิดชอบไม่เกินจำนวน 100,000 บาท (ฎีกาที่ 1266/2503)

ลูกหนี้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารแล้ว 50,000 บาท ต่อมาลูกหนี้ได้ทำสัญญากับธนาคาร ขอเบิกเงินเกินบัญชีเป็นจำนวนไม่เกิน 45,000 บาท มีกำหนด 6 เดือน มีจำนวนค้ำประกัน ดังนี้ หนี้ที่ มีอยู่ก่อนวันทำสัญญา และหนี้ที่เกิดขึ้นในระยะ 6 เดือน จำนวนก็ต้องรับผิดชอบ แต่ต้องไม่เกิน 45,000 บาท และเมื่อครบ 6 เดือนแล้ว ลูกหนี้ ไม่ชำระหนี้ที่เบิกเงินเกินบัญชี จำนวนในฐานะผู้ค้ำ ประกันต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยทบต้นของจำนวนเงินนั้นจนถึงวันฟ้อง และในดอกเบี้ยธรรมดาตั้งแต่นั้น ฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ (ฎีกาที่ 1309/2511)

ค้ำประกันค่าซื้อของเชื่อไม่เกินเดือนละ 5,000 บาท เดือนใดค้างเกินจำนวนนั้น ผู้ค้ำประกัน รับผิดชอบเพียง 5,000 บาท แต่ยังคงรับผิดชอบรวมทั้งที่ค้างชำระในการซื้อของเชื่อเดือนถัดขึ้นไปด้วย (ฎีกาที่ 411/2520)

ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันที่มีต่อเจ้าหนี้

มาตรา 684 "ผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบเพื่อค่าฤชาธรรมเนียมความซึ่งลูกหนี้จะต้องใช้ให้แก่ เจ้าหนี้ แต่ถ้าโจทก์ฟ้องคดีโดยมิได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันหา ต้องรับผิดชอบเพื่อใช้ค่าฤชาธรรมเนียมเช่นนั้นไม่"

ค่าฤชาธรรมเนียมก็นับว่าเป็นอุปสรรคแห่งหนึ่งอย่างหนึ่งที่ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบใช้ให้ แก่ เจ้าหนี้ ค่าฤชาธรรมเนียมหมายถึงค่าฤชาธรรมเนียมที่ศาลพิพากษาให้ผู้แพ้คดีชำระแก่ผู้ชนะคดี ตาม ป.ว.พ. มาตรา 161 ได้แก่ค่าไต่สวนและค่าพาหนะพยาน ค่าทนายความ ค่ารังวัดทำแผนที่ ค่าธรรมเนียมในการส่งเอกสารและการบังคับคดี เป็นต้น

ในกรณีที่โจทก์ (เจ้าหนี้) ฟ้องคดีมิได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ขึ้นก่อน ผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อใช้ค่าฤชาธรรมเนียมนั้น เพราะถ้าเจ้าหนี้ได้เรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ก่อนที่จะฟ้องนั้น ผู้ค้ำประกันก็อาจสามารถชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องมีการฟ้องคดี

การที่ศาลอุทธรณ์ให้ผู้ค้ำประกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ในฐานะที่ผู้ค้ำประกันแพ้แก่โจทก์ ตาม ป.วิ แห่ง มาตรา 161 มิใช่กรณีให้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันจึงอ้างเหตุที่โจทก์ไม่ทวงถามก่อนฟ้องขึ้นเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบได้ไม่ (ฎีกาที่ 2718/2515)

ผลผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้

มาตรา 685 "ถ้าเมื่อบังคับตามสัญญาค้ำประกันนั้น ผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน และอุปกรณ์ด้วย ไซ้หนี้ยังเหลืออยู่เท่าใด ท่านว่าลูกหนี้ยังคงรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ในส่วนที่เหลือนั้น"

เมื่อผู้ค้ำประกันถูกบังคับใช้หนี้ตามสัญญาค้ำประกัน แต่ได้ใช้หนี้ไปเพียงบางส่วนไม่ครบจำนวนหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ รวมทั้งผู้ค้ำประกันไม่ได้ชำระดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน และอุปกรณ์แห่งหนี้ ลูกหนี้ความจริงเป็นลูกหนี้ชั้นต้น ก็ยังต้องรับผิดชอบใช้หนี้ต่อเจ้าหนี้ในส่วนที่ยังเหลืออยู่

คำว่า "ในส่วนที่เหลือ" ต้องเป็นหนี้ของลูกหนี้ที่บังคับชำระหนี้ได้ คือหนี้ในทางแพ่งไม่ใช่หนี้ของลูกหนี้ขาดอายุความแล้ว แต่ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบ แม้จะไม่ฟ้องภายใน 1 ปี นับแต่วันลูกหนี้ตาย เมื่อเรียกเอาจากผู้ค้ำประกันไม่พอ จะกลับมาเรียกลูกหนี้อีกไม่ได้

หมวด 2

ผลก่อนชำระหนี้

ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบเมื่อลูกหนี้ผิดนัด

มาตรา 686 “ลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด ท่านว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่นั้น”

ความรับผิดของผู้ค้ำประกันเกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ ตราบใดที่ลูกหนี้ยังไม่ผิดนัด เจ้าหนี้จะบังคับให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ไม่ได้

ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดในกรณีดังนี้คือ ถ้าได้กำหนดชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้ไม่ได้ชำระตามกำหนด ลูกหนี้ย่อมเป็นผู้ผิดนัด ถ้าไม่กำหนดเวลาชำระไว้ เจ้าหนี้ต้องให้คำเตือนก่อน เมื่อลูกหนี้ได้รับคำเตือนแล้วไม่ชำระหนี้ ก็ตกเป็นผู้ผิดนัดตามมาตรา 204 กรณีละเมิดลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดตั้งแต่วันทำละเมิดตามมาตรา 206 เช่น

ผู้กู้ไม่ชำระดอกเบี้ยให้ผู้กู้ทุกเดือนตามสัญญา ผู้ให้กู้ทวงถามก็ไม่ชำระ ผู้กู้จึงได้ชื่อว่าผิดนัด เมื่อมีข้อสัญญาระบุว่าถ้าผู้กู้ประพฤติผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใดก็ยอมให้ผู้กู้ฟ้องเรียกเงินต้นและดอกเบี้ยได้ ดังนั้น แม้หนี้เงินต้นยังไม่ถึงกำหนดชำระ ผู้ให้กู้มีสิทธิฟ้องให้ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยได้ และฟ้องผู้ค้ำประกันหนี้ได้ด้วย (ฎีกาที่ 536/2513)

จำเลยทำสัญญาขอความชำระหนี้จำนวนจำนวนหนึ่ง โดยมีข้อตกลงกำหนดและเวลาชำระหนี้ว่า จะต้องชำระภายในวันที่ 1 ของทุก ๆ เดือน เดือนละ 1,000 บาท แต่ไม่มีข้อความว่าถ้าผิดนัดงวดใดงวดหนึ่งให้ถือว่าผิดนัดทั้งหมด เมื่อจำเลยไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงนี้ก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ผิดสัญญาขอ การที่จำเลยตกลงกำหนดเวลาชำระหนี้เป็นงวด ๆ นี้ หาได้แยกหนี้ออกเป็นรายๆ ต่างรายกันไม่ เหตุนี้เมื่อจำเลยไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาที่ตกลงกันไว้แม้แต่งวดหนึ่งงวดใด ก็ย่อมตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้จำนวนรายนั้นทั้งหมด หาใช่ผิดนัดแต่เฉพาะงวดไม่ (ฎีกาที่ 521/2510)

ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบหนี้ถึงกำหนด

มาตรา 687 “ผู้ค้ำประกันไม่จำต้องชำระหนี้ก่อนถึงเวลากำหนดที่จะชำระ แม้ถึงว่าลูกหนี้จะไม่อาจถือเอาซึ่งประโยชน์แห่งเงื่อนไขเริ่มต้นหรือเวลาสุดสิ้นได้ต่อไปแล้ว”

ลูกหนี้ไม่ถือเอาซึ่งประโยชน์แห่งเงินเดือนเริ่มต้นหรือเวลาสุดสิ้น ไม่ใช่เป็นกรณีที่ลูกหนี้ ผิดนัด ผู้ค้ำประกันก็ปฏิเสธยังไม่ยอมชำระหนี้จนกว่าถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ โดยถือเอาประโยชน์ แห่งเงินเดือนได้

ลูกหนี้ไม่อาจถือเอาประโยชน์แห่งเงินเดือนเริ่มต้นหรือเวลาสุดสิ้นตามมาตรา 155 กล่าว คือลูกหนี้ถูกศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลาย หรือลูกหนี้ทำลาย ทำให้ลดน้อยถอยลงซึ่งประกันอันได้ให้ ไว้ หรือลูกหนี้ไม่ให้ประกันในเมื่อจำต้องให้

กรณีลูกหนี้สละหรือไม่ถือเอาประโยชน์จากเงินเดือนตามมาตรา 154 วรรค 2 เจ้าหนี้ก็ เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดชำระหนี้ไม่ได้

เจ้าหนี้อ้างเรียกเงินกู้ก่อนถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้ปฏิเสธความรับผิดชอบอ้างว่าได้ชำระหนี้เงินกู้ ตามสัญญาแล้ว ดังนี้ แสดงว่าลูกหนี้ไม่ถือเอาประโยชน์แห่งเงินเดือนในสัญญากู้นั้น เงินเวลาจึง ไม่เป็นข้อที่ลูกหนี้จะอ้างเป็นประโยชน์ได้ต่อไป (ฎีกาที่ 1098/2507)

ฟ้องว่าจำเลยกับบริวารทำให้เกิดเพลิงไหม้เสียหายแก่โจทก์ ต่อมาจำเลยตกลงยินยอมทำ สัญญาใช้เงินให้แก่โจทก์ภายใน 2 ปี แล้วกลับไม่ยอมใช้ อ้างว่าทรัพย์สินของจำเลยก็ถูกไฟไหม้ ด้วย ไม่ยอมรับผิดชอบใช้เงิน โดยเจตนาจะฉ้อ โกงโจทก์ ดังนี้ พอแสดงให้เห็นว่าจำเลยยอมสละเงิน เวลาหรือไม่ถือเอาประโยชน์แห่งเงินเดือนเสียแล้ว (ฎีกาที่ 1189/2499)

ผู้ค้ำประกันขอให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน

มาตรา 688 "เมื่อเจ้าหนี้ทวงให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระ ก่อน ก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไป อยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต"

ตามมาตรา 688 เป็นกรณีที่ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดแล้ว เจ้าหนี้จึงมาทวงหนี้ให้ผู้ค้ำประกัน ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันขอให้เรียกลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคน ล้มละลาย หรือไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาจักร

ผู้ค้ำประกันตกลงกับเจ้าหนี้กำหนดไว้ในข้อสัญญาว่า ผู้ค้ำประกันยอมให้ผู้ให้กู้ฟ้องร้องผู้ ค้ำประกันได้ทีเดียว โดยมีต้องฟ้องผู้กู้ก่อนนั้น เป็นข้อตกลงพิเศษหาขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ให้ผู้ให้กู้ ผู้ให้กู้จึงฟ้องผู้ค้ำประกันได้ (ฎีกาที่ 2209/2514)

เมื่อลูกหนี้อยู่ต่างประเทศ เจ้าหนี้ออมฟ้องผู้ค้ำประกันได้เลยตามมาตรา 288 (ฎีกาที่ 2379/2523)

ตามมาตรา 688 นั้น มิได้หมายความว่าถ้าเจ้าหนี้ไม่เรียกร้องให้ลูกหนี้อำระหนี้ก่อนแล้ว จะทำให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ เพราะตามมาตรา 686 เมื่อลูกหนี้อำระหนี้ เจ้าหนี้อาจมีสิทธิจะเรียกร้องหรือฟ้องผู้ค้ำประกันฝ่ายเดียวให้รับผิดชอบได้ แม้ผู้ค้ำประกันจะได้ขอให้ เจ้าหนี้เรียกร้องเอาชำระหนี้จากลูกหนี้นั้น โดยอ้างว่าลูกหนี้นั้นมีทางชำระได้ แต่เจ้าหนี้ก็ไม่ฟ้องเรียกร้องเอาจากลูกหนี้นั้นเป็นเวลาถึง 6 ปี ดังนี้ เจ้าหนี้อาจฟ้องบังคับเอาจากผู้ค้ำประกันได้ (ฎีกาที่ 980/2513)

ผู้ค้ำประกันให้เจ้าหนี้อำระหนี้แก่ลูกหนี้อ่อน โดยพิสูจน์ว่าลูกหนี้นั้นมีทางชำระหนี้และการบังคับให้ลูกหนี้อำระหนี้ไม่เป็นการยาก

มาตรา 689 “ถึงแม้จะได้เรียกให้ลูกหนี้อำระหนี้ดังกล่าวมาในมาตราก่อนนั้นแล้วก็ตาม ถ้าผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้นั้นมีทางชำระหนี้ได้ และการที่จะบังคับให้ลูกหนี้อำระหนี้ นั้นจะไม่เป็นการยาก ไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้อาจต้องบังคับการชำระหนี้รายนั้นเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้อ่อน”

แม้ผู้ค้ำประกันเรียกให้เจ้าหนี้อำระหนี้จากลูกหนี้อ่อนตามมาตรา 288 แล้วก็ตาม ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิที่จะให้เจ้าหนี้อำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้อ่อนได้ โดยผู้ค้ำประกันจะต้องพิสูจน์ว่าลูกหนี้นั้นมีทางชำระหนี้ได้ และการจะบังคับให้ลูกหนี้อำระหนี้ นั้นจะไม่เป็นการยากอีกด้วย เมื่อผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ดังกล่าวมาแล้ว เจ้าหนี้อาจบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้อ่อนได้ก่อน เมื่อไม่พอจึงบังคับชำระหนี้เอาจากผู้ค้ำประกัน แม้ลูกหนี้อ่อนมีทรัพย์สินอยู่น้อยกว่านั้นก็ตาม

ข้อสัญญาผู้ค้ำประกันยอมใช้หนี้ไม่ว่าจะเรียกลูกหนี้อ่อนหรือไม่ ไม่เป็นโมฆะ (ฎีกาที่ 2773/2522)

ผู้ค้ำประกันร้องขอให้เจ้าหนี้อำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้อ่อนซึ่งเป็นหลักประกันได้

มาตรา 690 “ถ้าเจ้าหนี้อ่อนมีทรัพย์สินของลูกหนี้อ่อนยึดถือไว้เป็นหลักประกัน ไซ้เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอ ท่านว่าเจ้าหนี้อ่อนจะต้องให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินซึ่งเป็นหลักประกันนั้นก่อน”

เมื่อเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้เป็นหลักประกัน เช่น จำนองหรือจำนำ เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอให้เจ้าหนี้ชำระหนี้เอาจากหลักประกัน เจ้าหนี้จะต้องบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นประกันก่อน แต่ผู้ค้ำประกันจะขอให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เอาจากประกันที่เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นของบุคคลภายนอกก่อน ซึ่งไม่ใช่ทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันจะขอเช่นนั้นไม่ได้

ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้

มาตรา 691 “ถ้าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมไม่มีสิทธิดังกล่าวไว้ในมาตรา 688, 689 และ 690”

ปกติผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้ชั้น 2 ลูกหนี้เป็นลูกหนี้ชั้น 1 ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ไม่ชำระหนี้ และเจ้าหนี้เรียกผู้ค้ำประกันใช้ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันสามารถยกมาตรา 688, 689 และ 690 ขึ้นเจ้าหนี้ได้ เมื่อผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิที่จะอ้างมาตรา 688, 689, และ 690 ขึ้นอ้างต่อเจ้าหนี้ได้

สัญญาผู้ค้ำประกันมีข้อความว่า กรณีที่ลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชั้นเดียวกับลูกหนี้ทันที โดยไม่ต้องฟ้องลูกหนี้ก่อน หมายถึงผู้ค้ำประกันยอมรับผิดร่วมกับลูกหนี้ (ฎีกาที่ 1371/2503)

ข้อสัญญาผู้ค้ำประกันที่ว่า เมื่อลูกหนี้ตาย ผู้ค้ำประกันยอมเข้าเป็นลูกหนี้ร่วม ย่อมมีความหมายว่า ผู้ค้ำประกันยอมเข้าเป็นลูกหนี้ร่วมในหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งจะตกทอดไปยังทายาทของลูกหนี้ นั้นตามกฎหมาย เมื่อปรากฏว่าทายาทของลูกหนี้ได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้เจ้าหนี้ไว้ก่อนที่อายุความ 1 ปี ได้สิ้นสุดลง ผู้ค้ำประกันก็ยอมเป็นลูกหนี้ร่วมกับทายาทนั้นต่อไปตามจำนวนหนี้ที่ผู้ค้ำประกันไว้และใช้อายุความมูลหนี้นั้น (ฎีกาที่ 1887/2506)

อายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษผู้ค้ำประกันด้วย

มาตรา 692 “อายุความสะดุดหยุดลง เป็น โทษแก่ลูกหนี้นั้น ย่อมเป็น โทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย”

สัญญาผู้ค้ำประกันเป็นสัญญาอุปกรณ มุลหนี้ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้เป็นหนี้ประธาน สัญญาผู้ค้ำประกันจึงขึ้นอยู่กับหนี้ประธาน ถ้ามีพฤติการณ์บางอย่างเกิดกับหนี้ประธานย่อมมีผลต่อสัญญาผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นสัญญาอุปกรณ เช่น หนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ลูกหนี้ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ก็ย่อมเป็น โทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย ในกรณีที่หนี้ขาดอายุความแล้ว หมายถึงสิทธิเรียก

ร้องของลูกหนี้ขาดอายุความ ทำให้เจ้าหนี้ขาดสิทธิเรียกร้อง หนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้อยู่ยังมีอยู่แต่ห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องเมื่อลูกหนี้ยกอายุความขึ้นต่อสู้แล้ว ถ้าลูกหนี้ชำระหนี้ในเมื่อหนี้ขาดอายุความแล้วจะเรียกคืนไม่ได้ (มาตรา 188 วรรค 2) เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าหนี้ที่ขาดอายุความระงับ เพียงแต่ห้ามเจ้าหนี้ฟ้องร้อง (มาตรา 163)

ถ้าหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ซึ่งเป็นหนี้ประธานขาดอายุความแล้ว ผู้ค้าประกันย่อมยกอายุความขึ้นต่อสู้ได้ แม้ลูกหนี้จะมีได้ยกอายุความแล้วตามมาตรา 188 ก็ไม่ใช่เป็นการทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ไม่เป็นโทษต่อผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันสามารถยกอายุความขึ้นต่อสู้ได้

เมื่ออายุความสะดุดหยุดลง อายุความก็หยุดนับ ก็เริ่มนับอายุความใหม่ตามอายุความในมูลหนี้เดิม กฎหมายบัญญัติถึงเหตุทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ดังนี้

ก. ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ด้วยการกระทำได้ดังนี้

1. ด้วยการทำหนังสือรับสภาพหนี้

สมาคมกู้เงินธนาคาร โจทก์โดยวิธีเบิกเงินเกินบัญชี ต่อมาภายในกำหนดอายุความ นายกสมาคมคนใหม่ได้มีหนังสือถึงธนาคาร ระบุว่าตนเป็นหนี้ธนาคาร โจทก์จริงและขอเปิดบัญชีส่วนหนี้ซึ่งค้างชำระจะขอผ่อนชำระให้จนกว่าจะหมดหนี้ เป็นหนังสือรับสภาพหนี้ อายุความฟ้องร้องจึงสะดุดหยุดลง คดีของโจทก์จึงยังไม่ขาดอายุความ (ฎีกาที่ 156/2503)

การที่จำเลยทำสัญญากับ โจทก์ยอมตกลงจะผ่อนชำระหนี้สินจ้างที่ค้างชำระให้ โจทก์เป็นงวด ๆ นั้น ย่อมเป็นการรับสภาพหนี้ อันมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง (ฎีกาที่ 853/2512)

เอกสารที่ลูกหนี้มีถึงเจ้าหนี้มีข้อความว่า "เพราะฉะนั้น เพื่อความสะดวกและถูกต้องในการชำระต้นเงินและดอกเบี้ยคืนคุณ ซึ่งบัดนี้ผมได้เตรียม ไว้แล้วตามสมควร ผมขอเชิญคุณไปพบเพื่อคิดบัญชีเงินกู้ดังกล่าวให้ทราบจำนวนแน่นอน ฯลฯ" และเอกสารฉบับต่อมามีว่า "ขอให้คุณคิดดอกเบี้ยเสียใหม่เป็นร้อยละ 2 ตามข้อตกลงเดิมที่แล้วมา ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อผมจะได้จัดการชำระหนี้ของคุณให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด ฯลฯ" ดังนี้ ย่อมเป็นการรับสภาพหนี้ เพราะเป็นการยอมรับว่าเป็นหนี้อยู่จริง แม้จะมีข้อโต้แย้งในจำนวนเงินที่คิดไม่ตรงกันก็ตาม (ฎีกาที่ 293-4/2511)

2. การชำระเงินให้บางส่วน

การผ่อนชำระหนี้หนี้เป็นรับสภาพหนี้และทำให้อายุความสะดุดหยุดลงแล้วจึงเริ่มนับอายุความใหม่ต่อไป (ฎีกาที่ 332/2512)

เมื่อจำเลยผ่อนชำระหนี้ให้โจทก์ อายุความย่อมระงับคดี และสิทธิเรียกร้องของโจทก์ไม่ขาดอายุความ (ฎีกาที่ 926/2506)

จำเลยใช้เงินให้โจทก์บางส่วน เป็นการรับสภาพหนี้ จึงเป็นเหตุให้อายุความระงับคดี (ฎีกาที่ 940/2508)

3. ส่งดอกเบี้ย

การที่ทายาทของลูกหนี้ชำระดอกเบี้ยให้แก่เจ้าหนี้ภายในกำหนด 1 ปี นับแต่ลูกหนี้ตายนั้น ถือว่าเป็นการรับสภาพหนี้ และทำให้อายุความตามมาตรา 1754 ระงับคดี อายุความสำหรับสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้จึงต้องตั้งต้นนับใหม่ตามอายุความแห่งมูลหนี้เดิม คือถ้าเป็นการกู้เงินก็มีอายุความ 10 ปี (ฎีกาที่ 1156/2511)

พฤติการณ์ที่จำเลยซึ่งเป็นผู้รับมรดกของ ด. ผู้กู้ให้โจทก์ผู้ให้กู้ทำนานั้น ถือได้ว่าจำเลยได้ปฏิบัติชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์ด้วยการให้เจ้าทนาย จึงเป็นการรับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง ด้วยการส่งดอกเบี้ยตามมาตรา 172 เป็นเหตุให้อายุความระงับคดี (ฎีกาที่ 159/2513)

4. ให้ประกัน

โจทก์ให้จำเลยทำหนังสือรับรองหนี้ค่าเช่าซื้อที่จำเลยไม่ชำระตามกำหนดเวลาในสัญญาเช่าซื้อทั้งหมด และยอมให้จำเลยชำระราคาค่าเช่าซื้อได้ต่อไปอีก 12 เดือนนั้น ย่อมเป็นการที่จำเลยรับสภาพหนี้และ โจทก์ยอมผ่อนเวลาชำระหนี้ค่าเช่าซื้อไปโดยมีกำหนดเวลา เมื่อถึงกำหนดเวลาแล้ว จำเลยไม่ชำระ โจทก์ก็ยอมให้จำเลยทำหนังสือรับรองสภาพหนี้ โดยให้จำเลยเอาทรัพย์สินตามที่ระบุไว้มาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้มีกำหนด 5 ปี ย่อมเป็นการรับสภาพหนี้ด้วยให้ประกัน ต่อมาครั้งหลังสุด โจทก์ยอมรับเอาการรับสภาพหนี้ด้วยการให้จำเลยเอาทรัพย์สินมาทำสัญญาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ โดยมีได้กำหนดเวลาการชำระค่าเช่าซื้อไว้เป็นอย่างอื่น นอกจากกำหนดเวลาตามสัญญาจำนอง 5 ปี เท่านั้น จึงต้องแปลเจตนาของโจทก์ว่า จะไม่บังคับการชำระหนี้ค่าเช่าซื้อแก่จำเลยก่อนครบกำหนด 5 ปี เท่ากับกำหนดเวลาในสัญญาจำนองนั้น โจทก์จะอ้างว่ารับสภาพหนี้โดยไม่มีกำหนดเวลาและฟ้องตามสัญญาเช่าซื้อหาได้ไม่ เพราะยังไม่พ้นกำหนดเวลาที่จำเลยจะชำระค่าเช่าซื้อตามที่โจทก์ได้ผ่อนเวลาให้จำเลยตามสัญญาจำนองนั้น (ฎีกาที่ 725/2509)

5. กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันปราศจากความเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพสิทธิเรียกร้องนั้น

มารดาทำสัญญาจะขายที่ดินให้แก่เขาโดยรับเงินค่าที่ดินนั้นไว้บางส่วน และได้ส่งมอบที่ดินให้แก่เขาครอบครองแล้ว ครั้นมารดาถึงแก่กรรม บุตรผู้เป็นทายาทได้ไปขอรับเงินค่าที่ดินนั้นเพิ่มเติมจากผู้ซื้อ และรับว่าจะปฏิบัติตามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินนั้น ดังนี้ ถือได้ว่าเป็นการรับสภาพหนี้ (ฎีกาที่ 1192/2495)

การรับสภาพหนี้หนี้ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือเสมอไป เพราะตามมาตรา 172 ตอนท้ายก็แสดงอยู่ชัดว่า ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันปราศจากเคลือบแคลงสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่า ขอมรับสภาพตามสิทธิเรียกร้องนั้นก็ย่อมใช้ได้ (ฎีกาที่ 520/2494)

การที่จำเลยสละทงเงินให้โจทก์เพื่อชำระเงินค่าเช่าซื้อเชื่อนั้น ถือได้ว่าเป็นการกระทำอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่า ขอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้องของโจทก์อายุความย่อมสะดุดหยุดลง (ฎีกาที่ 821/2514)

การที่จำเลยยอมให้โจทก์เข้าใช้สิทธิเก็บกินในที่ดินนับตั้งแต่วันทำสัญญาประนีประนอมยอมความตลอดมา ถือว่าจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตามสิทธิเรียกร้องได้ทำการอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่า ขอมรับสภาพตามสิทธิเรียกร้องของโจทก์ อายุความฟ้องร้องของโจทก์จึงสะดุดหยุดลง และเมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นยังไม่สิ้นสุด อายุความก็ยังไม่เริ่มนับ (ฎีกาที่ 678/2514)

เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงแล้ว ระยะเวลาที่ได้ล่วงไปก่อนนั้นไม่นับเข้าในอายุความและเมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นสิ้นสุดเวลาใด ให้นับอายุความขึ้นใหม่ตามอายุความมูลหนี้เดิม ตามมาตรา 181

การรับสภาพหนี้ตามมาตรา 172 ต้องเป็นการรับสภาพหนี้ภายในกำหนดอายุความ ถ้าเป็นเวลาที่พ้นอายุความไปแล้วก็ไม่มื่ออะไรจะสะดุดหยุดลงอีก (ฎีกาที่ 756/2510)

สามีจำเลยเป็นลูกหนี้ธนาคาร โจทก์อยู่แล้วถึงแก่กรรม จำเลยทำหนังสือรับใช้หนี้ให้แก่โจทก์มีข้อความว่า "ข้าพเจ้าขอให้สัญญาในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นภริยาและผู้จัดการมรดกนายไสว ทวีการ ต่อธนาคารว่า ข้าพเจ้าจะนำเงินมาผ่อนชำระให้แก่ธนาคาร ฯลฯ" ดังนี้ แสดงว่าจำเลยมิใช่ลูกหนี้โจทก์โดยตรง จำเลยเพียงแต่ทำหนังสือรับใช้ให้โจทก์ในฐานะที่จำเลยเป็นภริยาซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกผู้ตายลูกหนี้โจทก์เท่านั้น จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว

เมื่อจำเลยทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้โจทก์ดังข้างต้น อายุความตามมาตรา 1754 จึงสะดุดหยุดลง (ฎีกาที่ 1613/2509)

ภายหลังเจ้ามรดกตายเกิน 1 ปีแล้ว ผู้ปกครองของผู้รับมรดกได้ยื่นขอมตกลงปฏิบัติตามสัญญาจะขายที่ดินที่เจ้ามรดกได้ทำไว้ ดังนี้ เรียกว่าเป็นการรับสภาพหนี้ตามมาตรา 188 วรรคท้าย กรณีเช่นนี้หาใช่เป็นการทำนิติกรรมขายที่ดินมรดกขึ้นใหม่ อันจะต้องขออนุญาตต่อศาลตาม มาตรา 1546 ไม่ (ฎีกาที่ 1838/2506)

จำเลยหนีโจทก์แล้วทำหนังสือยอมรับใช้หนี้ให้โจทก์ไว้ แม้หนังสือดังกล่าวจะทำขึ้นภายหลังหนี้หมดอายุความแล้ว ไม่เป็นการรับสภาพต่อเจ้าหนี้อันจะทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ตาม มาตรา 172 และแม้หนังสือนั้นจะทำโดยจำเลยฝ่ายเดียว ไม่เป็นการรับสภาพความรับผิดชอบโดยสัญญา ตามมาตรา 188 ก็ตาม แต่การทำหนังสือดังกล่าวให้โจทก์ไว้ ย่อมถือได้ว่าจำเลยได้ละเสียดซึ่งประโยชน์แห่งอายุความตามมาตรา

192 แล้ว จำเลยจะยกอายุความขึ้นต่อสู้หาได้ไม่ (ฎีกาที่ 1675/2517)

รับสภาพหนี้ตามมาตรา 172 ต้องทำก่อนอายุความครบกำหนด หนังสือของลูกหนี้ว่าจะชำระ โดยให้เจ้าหนี้ช่วยกิจการอย่างหนึ่ง เมื่อเจ้าหนี้มิได้สนองตามคำเสนอนั้น จึงไม่เป็นสัญญารับสภาพความรับผิดชอบตามมาตรา 188 (ฎีกาที่ 642/2518)

อายุความสะดุดหยุดลงเป็น โทษต่อลูกหนี้ ย่อมเป็น โทษต่อผู้ค้ำประกันด้วย

ฎีกาที่ 1577/2519 อายุความสะดุดหยุดลงเพราะลูกหนี้รับสภาพหนี้ คดีไม่ขาดอายุความ ผู้ค้ำประกันยังต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกัน

หมวด 3

ผลภายหลังชำระหนี้

สิทธิไถ่เบี่ยของผู้ค้ำประกัน

มาตรา 693 “ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไถ่เบี่ยเอาจากลูกหนี้เพื่อคืนเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น อนึ่ง ผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย”

1. การไถ่เบี่ยเกิดขึ้นเมื่อใด

ผู้ค้ำประกันจะไถ่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้ก็ต่อเมื่อผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าผู้ค้ำประกันยังไม่ได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันก็ยังไม่มียกเลิกสิทธิไถ่เบี่ยลูกหนี้ต่อเมื่อผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้แล้ว มีสิทธิไถ่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ โดยได้รับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ตามมาตรา 229 (3) ที่ว่า “บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่น หรือเพื่อผู้อื่น ในอันจะต้องใช้หนี้มีส่วนได้เสียด้วยในการใช้หนี้ นั้น และเข้าใช้หนี้ นั้น”

2. ผู้ค้ำประกันไถ่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ ความหมายของลูกหนี้ นั้นอาจรวมถึงบุคคลภายนอกที่มีความผูกพันจะต้องชำระหนี้แทนลูกหนี้โดยตรง (ฎีกาที่ 114/2476)

3. ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิไถ่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อชดใช้คืนเงินและดอกเบี้ยที่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ไป กล่าวคือผู้ค้ำประกันไถ่เบี่ยลูกหนี้เท่าที่เจ้าหนี้มีต่อลูกหนี้ เพราะเป็นการรับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ตามมาตรา 229 (3) นอกจากนี้จะไถ่เบี่ยเอาคืนเงินและดอกเบี้ยได้แล้ว มาตรา 693 วรรคแรก ยังให้ผู้ค้ำประกันไถ่เบี่ยเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกัน เช่น ผู้ค้ำประกันเสียดำทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล หรือผู้ค้ำประกันต้องไปกู้เงินเสียดอกเบี้ยมาใช้หนี้ ดังนั้น ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล และค่าดอกเบี้ย เหล่านี้เป็นค่าเสียหายที่ผู้ค้ำประกันไถ่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้

โจทก์ผู้ค้ำประกันได้ชำระเงินแทนจำนวนผู้เช่าซื้อรถยนต์ซึ่งขาดส่งค่าเช่าซื้อตามงวดและถูกผู้ให้เช่าซื้อยึดรถคืน แม้ใบเสร็จรับเงินออกให้นามจำนวน โจทก์ก็มีสิทธิไถ่เบี่ยเงินจำนวนนี้จากจำเลยได้ (ฎีกาที่ 2610/2524)

4. ผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ ตามมาตรา 693 วรรค 2 สิทธิของเจ้าหนี้มีต่อลูกหนี้ จะเป็นสิทธิจำนองหรือสิทธิจำนำก็ดี เมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันก็ได้รับช่วงสิทธิมีประกันของเจ้าหนี้ กล่าวคือผู้ค้ำประกันจะได้รับช่วงสิทธิจำนองหรือจำนำของเจ้าหนี้ บังคับเอากับลูกหนี้ได้ การรับช่วงสิทธินั้น มาตรา 226 ว่า “บุคคลผู้รับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ชอบที่จะใช้สิทธิทั้งหลายบรรดาที่เจ้าหนี้มีอยู่โดยมูลหนี้ รวมทั้งประกันแห่งหนี้นั้นได้ในนามของตนเอง”

5. สิทธิไต่เบี่ยของผู้ค้ำประกันจะไต่เบี่ยลูกหนี้นั้น ใช้อายุความ 10 ปี ไม่ใช่อายุความที่ลูกหนี้จะถูกเจ้าหนี้ฟ้องในมูลหนี้เดิม (ฎีกาที่ 449/2501) แต่ถ้าผู้ค้ำประกันรู้ว่าหนี้ของลูกหนี้ขาดอายุความแล้ว ไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ผู้ค้ำประกันไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ไม่ได้ เช่น การทำสัญญาค้ำประกันว่า แม้ลูกหนี้ตายเกิน 1 ปี ผู้ค้ำประกันก็ตั้งยอมรับใช้ต้นเงินกู้และดอกเบี้ยแทนนั้น ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน และไม่ใช่ว่าเป็นการขยายอายุความ ผู้ค้ำประกันจึงต้องรับผิดชอบตามสัญญา (ฎีกาที่ 1785/505) ก็เท่ากับว่าผู้ค้ำประกันสละข้อต่อสู้เรื่องอายุความซึ่งอาจยกขึ้นต่อสู้ได้เสียแล้ว นับว่าไม่ประสงค์จะใช้สิทธิไต่เบี่ยโดยสมัครใจเอง การไต่เบี่ยหรือไม่มิได้เกิดขึ้นเพราะความผิดเจ้าหนี้ ผู้ค้ำประกันจึงไม่อาจยกขึ้นปิดความรับผิดชอบได้ แม้แต่จะหมดสิทธิไต่เบี่ยก็ตามผู้ค้ำประกันจึงต้องใช้เงินตามสัญญา

ในกรณีเจ้าหนี้ฟ้องผู้ค้ำประกันนั้นก็มีกำหนด 10 ปี (ฎีกาที่ 685/2518) ถ้าค้ำประกันการทำงานของลูกจ้าง ลูกจ้างทำละเมิดอายุความฟ้องผู้ค้ำประกันมีกำหนด 1 ปี ตามมาตรา 448 (ฎีกาที่ 1051/2518)

ผู้ค้ำประกันยกข้อต่อสู้เจ้าหนี้

มาตรา 694 “นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย”

ข้อต่อสู้ของผู้ค้ำประกัน เช่น การบอกเลิกค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราว ไม่มีกำหนดเวลา หนี้ที่เกิดขึ้นหลังการบอกเลิกสัญญาค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 699 หรือการค้ำประกันไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือตามมาตรา 680 วรรค 2 สัญญาค้ำประกัน ไม่ปิดอาคารแสดมปี ปิดไม่ครบ หรือหนี้ต้องชำระหนี้มีกำหนดเวลาแน่นอน เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ตามมาตรา 700 หรือหนี้ถึงกำหนดเวลาชำระแล้ว ผู้ค้ำประกันขอชำระหนี้ เจ้าหนี้ไม่รับชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันหลุดพ้น

ความรับผิดชอบตามมาตรา 701 ข้อต่อสู้ของผู้ค้าประกันดังกล่าวมานั้น ผู้ค้าประกันสามารถยกเป็นข้อต่อสู้ให้พ้นความรับผิดได้

นอกจากข้อต่อสู้ของผู้ค้าประกันเองที่สามารถยกต่อสู้เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันยังยกข้อต่อสู้ทั้งหลายของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ข้อต่อสู้ของลูกหนี้ เช่น หนี้ระงับหรือหนี้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้าประกันยกต่อสู้เจ้าหนี้ได้

เจ้าหนี้มิได้ฟ้องทนายทของลูกหนี้ภายใน 1 ปี นับแต่เจ้าหนี้ทราบถึงการตายของลูกหนี้หนี้จึงขาดอายุความตามมาตรา 1754 วรรค 3 ผู้ค้าประกันย่อมยกอายุความขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ตามมาตรา 694 (ฎีกาที่ 209/2514)

นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้าประกันมีต่อเจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย ดังนี้ เมื่อสิทธิเรียกร้องของโจทก์ซึ่งมีต่อลูกหนี้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้าประกันย่อมยกอายุความขึ้นต่อสู้โจทก์ได้

สัญญาค้ำประกันมีข้อความว่า ถ้าผู้กู้ไม่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้ตามสัญญา หรือผู้ถึงแก่กรรม หรือหนี้ระงับด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดซึ่งกระทำให้ผู้ให้กู้ต้องขาดสูญต้นเงินหรือดอกเบี้ย ผู้ค้าประกันยอมรับผิดชำระหนี้ให้แทนทั้งสิ้นนั้น ยังแปลไม่ได้ว่าแม้เมื่อหนี้เงินกู้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้าประกันก็ยอมสละสิทธิไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ไปด้วยไม่ (ฎีกาที่ 964/2512)

เมื่อหนี้ของลูกหนี้ซึ่งเป็นหนี้ประธานขาดอายุความฟ้องร้องแล้ว หนี้ของผู้ค้าประกันซึ่งเป็นหนี้อุปกรณก็ย่อมหลุดพ้นความรับผิดไปด้วย (ฎีกาที่ 272/2506)

ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้ไม่ขอพิสูจนหนี้ เจ้าหนี้เรียกจากผู้ค้าประกันซึ่งรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ได้ (ฎีกาที่ 1804/2518)

ข้อต่อสู้ว่าลูกหนี้ทำสัญญาเช่าโดยถูกผู้ให้เช่าฉ้อฉลเป็น โมฆียะนั้น ผู้บอกอ้างคือบุคคลที่ระบุไว้ในมาตรา 137 ซึ่งไม่รวมผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันผู้เช่ายกต่อสู้ผู้ให้เช่าไม่ได้ (ฎีกาที่ 119/2519)

ค้ำประกันลูกจ้างขับรถยนต์ของนายจ้าง คนของนายจ้างให้ลูกจ้างขับรถทั้งวันจนค้ำก็ยังใช้ให้ ขับรถอีก 600 กม. จนเวลา 5 น. จึงเกิดอุบัติเหตุรถชนกัน ลูกจ้างตาย รถเสียหาย ดังนี้เป็นการใช้คนเกินกำลังความสามารถ โดยลูกจ้างไม่สามารถขัดคำสั่งได้ เป็นความบกพร่องคนของนายจ้าง ลูกจ้างไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ผู้ค้าประกันไม่ต้องรับผิด (ฎีกาที่ 1596/2519)

จำเลยเป็นพนักงานขับรถของโจทก์ทำให้สินค้าสูญหายและไม่ส่งคืนเครื่องมือประจำรถบรรทุก เป็นการละเมิดต่อโจทก์ แล้วทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้ไว้ อายุความละเมิด 1 ปี ผู้ค้าประกันจำเลยยกขึ้นต่อสู้ได้ (ฎีกาที่ 154/2520)

ผู้ค้าประกันสันนิษฐานไล่เบี้ยเมื่อไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้

มาตรา 695 "ผู้ค้าประกันซึ่งละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ยื่น ท่านว่ายอมสันนิษฐานที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้นั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของตนด้วย"

ผู้ค้าประกันละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ เช่น ลูกหนี้เป็นหนี้ 3,000 บาท ชำระหนี้แล้ว 1,000 บาท ผู้ค้าประกันรู้อยู่แล้วยังชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ 3,000 บาท ผู้ค้าประกันไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้ 2,000 บาท ส่วนอีก 1,000 บาท ไล่เบี้ยไม่ได้ เพราะลูกหนี้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปแล้ว 1,000 บาท ผู้ค้าประกันรู้แล้วไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ กลับนำเงินไปใช้เจ้าหนี้เต็มจำนวนในหนี้เดิม ส่วนอีก 1,000 บาทนั้น ผู้ค้าประกันก็เรียกเอาจากเจ้าหนี้ไม่ได้ เพราะเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจเหมือนหนึ่งว่าเพื่อชำระหนี้ โดยรู้ว่าคุณไม่มีคุณสมบัติที่จะต้องชำระ ผู้ค้าประกันห้ามสิทธิเรียกเงินคืนไม่ ตามมาตรา 407

ถ้าเป็นข้อต่อสู้ของผู้ค้าประกันเอง เช่น ผู้ค้าประกันไม่ยกข้อต่อสู้ว่าสัญญาผู้ค้าประกันไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ผู้ค้าประกันก็ยังมีสิทธิไล่เบี้ยได้ กรณีไม่เข้ามาตรา 695 เพราะไม่ใช่ข้อต่อสู้ของลูกหนี้

ผู้ค้าประกัน ไม่ยกข้อต่อสู้เรื่องอายุความขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ โดยรู้อยู่แล้วว่าหนี้ขาดอายุความ ผู้ค้าประกันน่าจะสันนิษฐานไล่เบี้ย เพราะกรณีตามมาตรา 695 ให้ผู้ค้าประกันยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ ถ้าไม่ยกขึ้นต่อสู้ก็สันนิษฐานไล่เบี้ย เมื่อเจ้าหนี้ฟ้องผู้ค้าประกันให้รับผิดชอบ ไม่ได้ฟ้องลูกหนี้ผู้ค้าประกันต้องต่อสู้คดีจะต้องยกอายุความขึ้นต่อสู้ และอีกประการหนึ่ง เมื่อผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันได้รับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ เมื่อหนี้ขาดอายุความ ลูกหนี้อาจจะยกข้อต่อสู้ได้

ผู้ค้าประกันอ้างว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้ของลูกหนี้ และที่ไม่รู้นั้นมิได้เพราะความผิดของตนด้วย ผู้ค้าประกันต้องนำสืบให้ได้ความตามที่อ้าง เมื่อสืบได้ผู้ค้าประกันมีสิทธิไล่เบี้ยลูกหนี้ได้

ผู้ค้าประกันสันนิษฐานไล่เบี้ยเมื่อชำระหนี้แทนลูกหนี้โดยมิได้บอกลูกหนี้

มาตรา 696 "ผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้ได้ ถ้าว่าตนได้ชำระหนี้แทนไป

โดยมิได้บอกลูกหนี้ และลูกหนี้ยังมิรู้ความมาชำระหนี้ซ้ำอีก

ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ค้ำประกันก็ได้แต่เพียงจะฟ้องเจ้าหนี้เพื่อคืนลาภมิควร ได้เท่านั้น”

ผู้ค้ำประกัน ได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แทนลูกหนี้โดยมิได้บอกลูกหนี้ก่อน และลูกหนี้มิได้รู้ความเช่นนั้นมาชำระหนี้อีก ผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้ ผู้ค้ำประกันฟ้องเรียกคืนจากเจ้าหนี้ฐานลาภมิควร ได้ ได้ตามวรรคสอง

ถ้าผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้โดยบอกให้ลูกหนี้ทราบแล้ว ลูกหนี้ยังไปชำระซ้ำ ผู้ค้ำประกันไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้ กรณีไม่เข้ามาตรา 695 ลูกหนี้จะเรียกเงินคืนจากเจ้าหนี้ไม่ได้ตาม มาตรา 407

กรณีที่ลูกหนี้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันไม่รู้มาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้อีก ผู้ค้ำประกันเรียกเงินคืนจากเจ้าหนี้ได้ในฐานลาภมิควร ได้

ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นความรับผิด เพราะเจ้าหนี้กระทำไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้

มาตรา 697 “ถ้าเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้เอง เป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสิทธิก็ดี จำนองก็ดี จำนากก็ดี และบุริมสิทธิอันได้ให้ไว้แต่เจ้าหนี้แต่ก่อนหรือ ในขณะที่ทำสัญญาค้ำประกันเพื่อชำระหนี้ นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหายเพราะการนั้น”

เจ้าหนี้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกัน ไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ในสิทธิ จำนอง จำน่า และบุริมสิทธิอันได้ให้ไว้แต่เจ้าหนี้แต่ก่อนหรือ ในขณะที่ทำสัญญาค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหายเพราะการนั้น

เมื่อผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้แล้วก็ได้รับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ตามมาตรา 693 ถ้าเจ้าหนี้ทำให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจจะเข้ารับช่วงสิทธิทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เมื่อผู้ค้ำประกันจะชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันก็หลุดพ้นไปเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหาย

ข้อสังเกต

1. สิทธิตามมาตรา นี้ ต้องเป็นสิทธิที่ให้อำนาจแก่เจ้าหนี้เหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่น การ จำนอง จำน่า หรือบุริมสิทธิ การที่ลูกหนี้มอบ โฉนดให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้ ไม่ทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิใด ๆ ในตัวทรัพย์สินที่ติดตามโฉนด ฉะนั้น เมื่อเจ้าหนี้คืนโฉนดให้แก่ลูกหนี้ไป จึงไม่เป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันพ้นความรับผิด (ฎีกาที่ 2718/2515)

2. ผู้สิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่เหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่น การจำนอง และการจำนำนั้น จะต้องกระทำก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญาค้ำประกัน ถ้าทำหลังจากการค้ำประกันแล้ว ต่อมาเจ้าหนี้ปลดจำนองหรือจำนำให้ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันไม่หลุดพ้นความรับผิดตามมาตรา 697 เพราะการจำนองหรือจำนำกระทำหลังจากการทำสัญญาค้ำประกันแล้ว

3. ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นความรับผิดเท่าที่ตนเสียหายไป คือไม่สามารถรับช่วงสิทธิได้จากเจ้าหนี้เพียงเท่าใดก็หลุดพ้นเพียงเท่านั้น เช่น สี่ กู้เงินมา 1,000 บาท สีมอบแหวนราคา 200 บาท จำนำเป็นประกันหนี้ และมีสาทำสัญญาค้ำประกันในเวลาเดียวกัน ต่อมาสี่ได้ชำระหนี้ให้มา 300 บาท และขอแหวนคืน มาคืนแหวนที่จำนำให้สี่ การคืนแหวนซึ่งสี่ได้ให้ไว้เป็นประกันเงินกู้ เช่นนี้ย่อมเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่สา ผู้ค้ำประกันซึ่งไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิในทรัพย์สินที่จำนำได้ สาผู้ค้ำประกันจึงหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าส่วนที่ตนต้องเสียหายเพราะการกระทำของมา เจ้าหนี้ 200 บาท เท่าราคาแหวนซึ่งมาคืนให้สี่ เมื่อสี่ผิดนัดไม่ชำระหนี้ มาฟ้องสาให้รับผิดได้ 500 บาทเท่านั้น เพราะสาผู้ค้ำประกันต้องเสียสิทธิในอันที่จะเข้ารับช่วงสิทธิในแหวนที่จำนำไป 200 บาท จากการกระทำของมา สาจึงหลุดจากความรับผิดในส่วนนี้ และสาก็ยกข้อต่อสู้ของสี่ได้ว่าสี่ได้ชำระหนี้ไปแล้ว 300 บาท รวมเป็นเงินที่สาพ้นความรับผิด 500 บาท

หมวด 4

ความระงับสิ้นไปแห่งการค้ำประกัน

มาตรา 698 "อันผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดจากในขณะเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับไปสิ้นไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ"

ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในสัญญาค้ำประกันเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับไปสิ้นไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ

1. หนี้ของลูกหนี้ อาจระงับด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้
 - การชำระหนี้
 - เจ้าหนี้ปลดหนี้
 - หักกลบบลหนี้
 - แปลงหนี้ใหม่
 - หนี้เคลื่อนกลิ้งกัน
2. นอกจากนี้แล้วหนี้ระงับได้ หนี้เป็นโมฆะ เช่น สัญญาเช่าซื้อไม่ได้ทำเป็นหนังสือ
3. ลูกหนี้กับเจ้าหนี้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันตามมาตรา 850
4. หนี้ขาดอายุความ แม้หนี้ยังไม่ระงับแต่เมื่อผู้ค้ำประกันยกขึ้นต่อสู้

ค้ำประกันกับกฎหมายล้มละลาย

เมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนการประนอมหนี้และพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายแล้ว หนี้ตามทีลูกหนี้ขอประนอมและจำเลยเข้าทำสัญญาค้ำประกันก็เป็นอันระงับไป จำเลยในฐานะผู้ค้ำประกันหนี้อาจหลุดพ้นจากความรับผิดตาม ป.พ.พ. มาตรา 698 (ฎีกาที่ 1157/2510)

ในคดีล้มละลาย แม้หนี้ของบุคคลผู้ล้มละลายจะระงับไปแล้วด้วยการประนอมหนี้ก็ดีหรือศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลายก็ดี หากทำให้ผู้ค้ำประกันของบุคคลผู้ล้มละลายนั้นหลุดพ้นจากความรับผิดต่อเจ้าหนี้ของบุคคลล้มละลายไม่ กรณีเช่นนี้ไม่ตกอยู่ในบังคับแห่ง ป.พ.พ. มาตรา 698 (ฎีกาที่ 254/2507)

ศาลพิพากษายกฟ้องจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ เพราะ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเนื่องจากลูกหนี้ล้มละลายนั้น ศาลยังมีอำนาจที่จะพิจารณาคดีสำหรับจำเลยซึ่งเป็นผู้ค้าประกันต่อไปได้ จำเลยผู้ค้าประกันหาพ้นความรับผิดชอบด้วยไม่ ตาม ป.พ.พ.มาตรา 688 การที่โจทก์ไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เมื่อจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้น เป็นเรื่องของโจทก์ เมื่อไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย โจทก์หมดสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้รายนี้ได้เท่านั้น ส่วนจำเลยซึ่งเป็นผู้ค้าประกันยังคงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ในฐานะเป็นผู้ค้าประกันอยู่ (ฎีกาที่ 1808/2512)

บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งกู้เงิน โดยมีจำเลยเป็นผู้ค้าประกัน ต่อมาบริษัทจำกัดนั้นต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย เจ้าหนี้จึงได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เอาจากกองทรัพย์สินของบริษัท และศาลได้มีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน มีผลเพียงให้เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนที่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้เท่านั้น ซึ่งเจ้าหนี้ยังไม่ได้รับชำระหนี้รายนี้เลย จำเลยซึ่งเป็นผู้ค้าประกันบริษัทลูกหนี้ผู้ล้มละลาย มีหน้าที่ผูกพันต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อบริษัทลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เต็มจำนวนที่เป็นหนี้ และเจ้าหนี้อ้อมมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้ได้เต็มตามจำนวนตามอำนาจของเจ้าหนี้ เมื่อปรากฏว่าจำเลยเป็นผู้ค้าประกันต้องคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายด้วย โดยที่นั้นบริษัทลูกหนี้ผู้ล้มละลายยังไม่ได้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จึงมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่จำเลยถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายได้อีกในฐานะที่จำเลยเป็นผู้ค้าประกันบริษัทลูกหนี้ผู้ล้มละลายอีกคดีหนึ่งอยู่ ถ้าจะให้เจ้าหนี้ออไว้จนกว่าจะได้รับส่วนแบ่งชำระหนี้จากคดีที่บริษัทลูกหนี้ล้มละลายเสียก่อน ก็จะพันกำหนดควลายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีนี้ ซึ่งเจ้าหนี้ไม่อาจจะยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีนี้ได้ ทำให้เจ้าหนี้เสียหายและบดบังอำนาจเจ้าหนี้ที่มีอยู่ แต่เจ้าหนี้ก็มีสิทธิได้รับชำระหนี้ใน 2 คดีนี้ ไม่เกินจำนวนเงินตามที่เจ้าหนี้อยู่ (ฎีกาที่ 185/2512)

พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 100 ซึ่งบัญญัติว่า ดอกเบี้ยหรือเงินค่าป่วยการอื่นแทนดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่จะขอชำระได้นั้น เป็นบทบังคับของกฎหมายพิเศษมิให้เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้คดีล้มละลายได้เหมือนคดีแพ่งสามัญเท่านั้น หากบทบังคับของกฎหมายทั่วไปว่า ในกรณีที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายแล้ว ห้ามมิให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิใด ๆ เรียกร้องเอาดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่ กฎหมายมาตรานี้จึงเป็นข้อต่อสู้ที่ลูกหนี้จะยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้เฉพาะ ในคดีล้มละลายเท่านั้น

ฉะนั้น ผู้ค้าประกันลูกหนี้ดังกล่าวซึ่งทำสัญญาผูกพันตนไว้โดยไม่จำกัดความรับผิดชอบ เมื่อตนถูกเจ้าหนี้ฟ้องเป็นคดีแพ่งธรรมดา ให้รับผิดชอบแทนลูกหนี้ในดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์

ทรัพย์ ลูกหนี้จึงไม่อาจยกกฎหมายมาตรานี้ขึ้นต่อสู้เพื่อให้ตนพ้นความรับผิดได้ (ฎีกาที่ 229/2506)

โจทก์ฟ้องจำเลย 3 คน ปรากฏว่าศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจต่อสู้คดีใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา 22 แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.2483 ฉะนั้น โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ได้ ส่วนคดีเกี่ยวกับจำเลยที่ 3 นั้น เมื่อจำต้องอาศัยผลของข้อพิพาทระหว่างโจทก์และจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ก่อน แต่โจทก์ดำเนินคดีต่อจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 โดยไม่ถูกต้องดังกล่าวข้างต้น คดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 3 รวมเข้ามา จึงไม่ชอบที่ศาลจะรับไว้พิจารณาเช่นเดียวกัน (ฎีกาที่ 893/2510)

การบอกเลิกสัญญาค้ำประกันในกิจการเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลา

มาตรา 699 "การค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลาเป็นคุณแก่เจ้าหนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันอาจเลิกเสียเพื่อคราวอันเป็นอนาคตได้ โดยบอกกล่าวความประสงค์นั้นแก่เจ้าหนี้"

ในกรณีเช่นนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดในกิจการที่ลูกหนี้กระทำลงภายหลังคำบอกกล่าวนั้นได้ไปถึงเจ้าหนี้"

การค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลานั้น เช่น ค้ำประกันกรณีที่ถูกจ้างไม่ปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนตามระเบียบของนายจ้าง ทำให้นายจ้างได้รับความเสียหายผู้ค้ำประกันยอมรับผิด เป็นการค้ำประกันหนี้ที่ไม่มีลักษณะจะต้องชำระ ณ เวลากำหนด (ฎีกาที่ 500/2507) ค้ำประกันการทำงานของลูกจ้างซึ่งเป็นตัวแทนหาประกันชีวิต โดยค้ำประกันว่าถ้าลูกจ้างก่อความเสียหายใด ๆ ผู้ค้ำประกันต้องรับผิด หรือค้ำประกันการเบิกเงินเกินบัญชีของลูกหนี้ไม่ได้กำหนดเวลาไว้ เป็นต้น

การค้ำประกันเพื่อกิจการต่อเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลาเป็นคุณแก่เจ้าหนี้ผู้ค้ำประกันบอกเลิกเสียเพื่อคราวอันเป็นอนาคตได้ โดยบอกกล่าวความประสงค์แก่เจ้าหนี้ผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดในกิจการที่ลูกหนี้กระทำลงภายหลังคำบอกกล่าวนั้นได้ไปถึงเจ้าหนี้มีข้อสังเกตดังนี้

1. ต้องเป็นการค้ำประกันต่อเนื่องกันไปหลายคราว ถ้าทำสัญญาค้ำประกันคราวเดียว เช่น ทำสัญญาค้ำประกันการเช่าจดทะเบียน 10 ปี ตกกลางชำระค่าเช่าปีละครั้ง โดยค้ำประกันการชำระค่าเช่า เป็นการทำสัญญาค้ำประกันการเช่าเพียงครั้งเดียว ไม่ใช่กิจการเนื่องกันไปหลายคราวเพียงแต่การค้ำประกันหนี้ที่จะต้องชำระเป็นงวด ๆ ผู้ค้ำประกันจะบอกเลิกตามมาตรา 699 ไม่ได้

2. คำประกันไม่จำกัดเวลา

3. ผลของการบอกเลิก มีผลตั้งแต่คำบอกกล่าวนั้นได้ไปถึงเข้าหนี้ ภายหลังจากนั้นผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบในกิจการที่ลูกหนี้กระทำลง

คำประกันการทำงาน โดยไม่จำกัดความรับผิดชอบของลูกจ้าง ต่อมาผู้ค้ำประกันบอกเลิกสัญญาคำประกัน นายจ้างว่ายังตรวจทรัพย์สินทำงานบุคคลไม่เสร็จจะถอนไม่ได้ ผู้ค้ำประกันบอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ภายหลังบอกเลิก (ฎีกาที่ 1641/2508)

การค้ำประกันหนี้ในอนาคตนั้น แม้ตามสัญญาคำประกันจะมีข้อความว่า การถอนสัญญาคำประกันต้องได้รับหนังสือยินยอมจากคณะกรรมการบริษัท โจทก์ก็ก่อนก็ตาม แต่เมื่อผู้ค้ำประกันได้มีหนังสือบอกเลิกการค้ำประกันไปให้บริษัท โจทก์ทราบแล้ว แต่กรรมการผู้จัดการบริษัท โจทก์ทิ้งเรื่องไว้ตั้ง 5 เดือน แล้วจึงเสนอประธานกรรมการบริษัท โจทก์ ระหว่างนั้นบริษัท โจทก์ส่งข่าวสารไปยังลูกหนี้จนเกิดความเสียหายขึ้น แล้วจึงได้ให้ลูกหนี้ออกจากหน้าที่ และแจ้งให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบในความเสียหาย เช่นนี้ถือว่าบริษัท โจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ทำให้ผู้ค้ำประกันได้รับความเสียหาย ผู้ค้ำประกันจึงไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ (ฎีกาที่ 231-2/2509)

4. การค้ำประกันกรณีไม่เข้ามาตรา 699 จะบอกเลิกตามมาตรา 699 ไม่ได้

จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่าอาคารและที่ดินของโจทก์ มีข้อความว่า เช่ามีกำหนด 1 ปี เมื่อครบกำหนดสัญญาเช่าแล้ว ถ้าไม่มีการทำสัญญาเช่ากันใหม่ ผู้เช่าจะต้องขนย้ายออกจากที่เช่าภายใน 30 วัน ถ้าไม่ขนย้ายออกไปจะต้องเสียค่าเสียหายเป็นรายวันให้แก่โจทก์ โดยจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกันเงินค่าเช่าและค่าเสียหายซึ่ง โจทก์จะเรียกร้องจากจำเลยที่ 1 ในกรณีที่ ไม่ปฏิบัติตามสัญญาเช่า ดังนี้ จำเลยที่ 2 จะบอกเลิกการค้ำประกันเมื่อครบกำหนด 1 ปี โดยไม่ยอมรับผิดในค่าเสียหายที่ จำเลยที่ 1 ต้องชำระเพราะไม่ยอมออกไปจากที่เช่าไม่ได้ เพราะรูปคดีไม่ต้องด้วยมาตรา 699 (ฎีกาที่ 184/2506)

ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นความรับผิดเมื่อเจ้าหนี้อ่อนเวลาชำระหนี้ให้ลูกหนี้

มาตรา 700 "ถ้าผู้ค้ำประกันอื่นจะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอน และเจ้าหนี้อ่อน
ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไว้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

แต่ถ้าผู้ค้ำประกันได้ตกลงช่วยในการผ่อนเวลา ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาหลุดพ้นจากความรับผิดไม่"

หนี้ที่จะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอน ถ้าเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นความรับผิด

ข้อสังเกต

1. หนี้ที่เจ้าหนี้จะผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ อันจะทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นความรับผิด จะต้องเป็นหนี้ที่มีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้แน่นอน เช่น กำหนดให้ใช้หนี้ใน 6 เดือน หากหนี้ใดไม่ได้กำหนดชำระหนี้เป็นเวลาแน่นอน เจ้าหนี้ผู้ผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน ไม่หลุดพ้นความรับผิด (ฎีกาที่ 1124/2511)

ถ้าประกันความเสียหายที่ลูกจ้างจะก่อให้เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการร้านค้า มิใช่เป็นการค้าประกันหนี้ อันจะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอน ตามมาตรา 700 (ฎีกาที่ 473/2507)

สัญญาเงินกู้มิได้ตกลงกำหนดเวลาชำระหนี้กันไว้ ลูกหนี้ได้ออกเช็คล่วงหน้าให้ผู้กู้ยึดถือไว้ นั้น หาเป็นการตกลงให้การกำหนดเวลาการชำระหนี้ให้แน่นอนขึ้นอย่างไร ไม่ผู้ค้าประกันจึงยังคงผูกพันรับผิดต่อเจ้าหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตลอดไปตามสัญญาการค้าประกัน แม้ลูกหนี้จะได้ออกเช็คล่วงหน้าต่อไปอีก โดยให้ลูกหนี้ยึดถือไว้แทนเช็คใบเก่า ก็ไม่เป็นการที่เจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ ผู้ค้าประกันจึงไม่หลุดพ้นจากความรับผิด (ฎีกาที่ 315/2505)

2. แม้หนี้ที่กำหนดชำระเวลาไม่แน่นอน เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้โดยผู้ค้าประกันตกลงยินยอมด้วย ผู้ค้าประกันไม่หลุดพ้นความรับผิด

ทำสัญญาการค้าประกันผู้กู้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคาร โดยมีข้อตกลงว่า "ถ้าผู้ให้กู้ผ่อนเวลาให้แก่ผู้กู้ชำระหนี้ โดยจะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบก็ตาม ผู้ค้าประกันเป็นอันยอมตกลงด้วยการให้ผ่อนเวลานั้นทุกครั้งไป และยอมมิให้ถือเอาการผ่อนเวลาเช่นนั้นเป็นเหตุปลดเปลื้องความรับผิดของผู้ค้าประกันเป็นอันขาด" ดังนี้ ธนาคารผู้ให้กู้ผ่อนเวลาการชำระหนี้การกู้เบิกเงินเกินบัญชีแก่ผู้กู้โดย มิได้แจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบ ผู้ค้าประกันก็ไม่พ้นจากความรับผิด (ฎีกาที่ 1821/2499)

ผู้ค้าประกันยอมทำสัญญาประกันมีข้อความว่า ธนาคารจะต่ออายุสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีต่อไปอีก ให้ถือว่าผู้ค้าประกันยินยอมด้วย โดยธนาคารไม่ต้องแจ้งให้ทราบก่อน ไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน (ฎีกาที่ 1339/2516)

3. การผ่อนเวลาชำระหนี้ของเจ้าหนี้ หมายถึงการที่เจ้าหนี้ตกลงผ่อนเวลาชำระหนี้ทำให้เจ้าหนี้เรียกหรือฟ้องร้องลูกหนี้ก่อนถึงเวลานั้นไม่ได้ หากเพียงแต่เจ้าหนี้ไม่เรียกหรือให้ลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ถือว่าเป็นการผ่อนเวลาชำระหนี้

ลูกหนี้ทำหนังสือรับรองต่อเจ้าหนี้ว่าจะชำระหนี้ให้ภายในกำหนด 1 เดือน ดังนี้ เป็นหนังสือที่ลูกหนี้ทำขึ้นฝ่ายเดียวให้แก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นหลักฐาน การรับสภาพหนี้ของลูกหนี้ไม่ใช่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ตกลงกันใหม่ที่จะให้ผู้ค้าประกันพ้นจากฐานะผู้ค้าประกันแต่ประการใด (ฎีกาที่ 1133/2510)

การที่เจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้อื่นจะทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความผิดนั้น หมายถึงการตกลงผ่อนเวลาให้แก่กันแน่นอนและมีผลว่าในระหว่างผ่อนเวลานั้น เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกหรือฟ้องร้องไม่ได้ ฉะนั้น เพียงแต่เจ้าหนี้ยังไม่ได้ใช้สิทธิฟ้องร้องเท่านั้น จึงหาเป็นการผ่อนเวลาแต่อย่างใดไม่ (ฎีกาที่ 271/2508)

การที่ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญาจะชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาหนึ่ง โดยเจ้าหนีมิได้ตกลงด้วยนั้น ไม่ผูกพันเจ้าหนี้

การที่เจ้าหนี้เพิ่งฟ้องคดี หาใช่เป็นการที่เจ้าหนี้แสดงเจตนาผูกนิติสัมพันธ์ยอมผ่อนเวลาชำระหนี้อื่นมีกำหนดแน่นอนตามมาตรา 700 ประการใดไม่ จึงไม่ทำให้ผู้ค้าประกันพ้นจากความรับผิด (ฎีกาที่ 238/2508)

จำเลยเป็นผู้ค้าประกันเงินกู้ตามสัญญาที่กำหนดเวลาชำระไว้แน่นอน คือภายในวันที่ 25 กันยายน 2500 เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ โจทก์ไม่ได้ทวงถามจำเลย แต่กลับมีหนังสือลงวันที่ 1 ตุลาคม 2500 ถึงลูกหนี้ให้นำเงินมาชำระภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2500 ดังนี้ หนังสือนั้นเป็นหนังสือทวงหนี้บอกกล่าวกำหนดวันให้นำเงินไปชำระ ไม่มีข้อความกล่าวถึงเรื่องผ่อนเวลาชำระหนี้จึงเป็นเพียงเรื่องที่ผู้ผู้คิดนัด และผู้ให้กู้ไม่ฟ้องร้องทันทีเท่านั้น หาใช่เป็นเรื่องผ่อนเวลาชำระหนี้ไม่

การที่เจ้าหนี้ผู้กู้มิได้บรรยายในฟ้องที่ได้ฟ้องลูกหนี้ ผู้กู้จะฟ้องผู้ค้าประกันในภายหลังนั้น ไม่มีผลให้ผู้ค้าประกันพ้นความรับผิด ผู้ค้าประกันจะพ้นความรับผิดต่อเมื่อสัญญาค้าประกันระงับสิ้นไป (ฎีกาที่ 246/2506)

เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ลูกหนี้พูดว่ายังจัดหาเงินไม่ได้ ขอผิดเวลาชำระหนี้อีก 1 เดือน เจ้าหนี้ออกว่า ไม่เป็นไรหามาให้ครบ ดังนี้ เป็นการพูดกันด้วยปาก ไม่เป็นการผูกมัด เจ้าหนี้ว่าภายใน 1 เดือนที่ลูกหนี้ขอผิดนั้น เจ้าหนี้จะฟ้องเรียกให้ชำระหนี้ไม่ได้ คือเจ้าหนี้จะฟ้องเรียกให้

ลูกหนี้ชำระหนี้ก็ได้ ฉะนั้น จึงยังเรียกไม่ได้ว่าเจ้าหนี้อ่อนเวลาให้ลูกหนี้ตามมาตรา 700 ผู้ค้ำประกันรายนี้จึงยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิด (ฎีกาที่ 1242/2495)

ผู้ค้ำประกันแจ้งให้เจ้าหนี้อ่อนลูกหนี้ใน 7 วัน เจ้าหนี้ไม่ฟ้องตามกำหนดคนนั้น ไม่เป็นการผ่อนเวลา (ฎีกาที่ 1753/2518)

การที่โจทก์ซึ่งเป็นตัวการยอมผ่อนปรนแก่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นตัวแทน ทั้งที่ทราบว่าปฏิบัติบกพร่องผิดสัญญาให้กู้ยืมกับให้เบิกเงินเกินบัญชี โดยไม่เลิกสัญญาในทันทีนั้น หาเป็นการผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ตามความหมายของมาตรา 700 ไม่ จำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นผู้จ้างองทรัพย์สินเป็นประกัน จำเลยที่ 1 จึงไม่หลุดพ้นจากความรับผิด (ฎีกาที่ 741/2523)

มาตรา 700 ไม่นำไปใช้ในเรื่องเช็ค

การที่ผู้ทรงเช็คฟ้องสั่งจ่ายเป็นคดีอาญาแล้วถอนฟ้องเสีย โดยยอมผ่อนเวลาให้ผู้สั่งจ่ายใช้เงินตามเช็คคนนั้น ไม่ทำให้ผู้สตั๊กหลังหรือผู้ค้ำประกันด้วยอาวัลหลุดพ้นความรับผิดต่อผู้ทรง (ฎีกาที่ 1853/2511)

ผู้สตั๊กหลังเช็คต้องร่วมรับผิดต่อผู้ทรง มิฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับผู้สั่งจ่าย มิใช่มีฐานะเป็น ผู้ค้ำประกัน จะนำมาตรา 700 มาใช้บังคับไม่ได้ (ฎีกาที่ 1595/2509)

ผู้ค้ำประกันขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้

มาตรา 701 "ผู้ค้ำประกันจะขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่เมื่อถึงกำหนดชำระก็ได้ ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด"

ผู้ค้ำประกันขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เมื่อหนี้ของลูกหนี้ถึงกำหนดแล้ว ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันก็เป็นอันหลุดพ้นความรับผิด ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันจะได้รับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ตามมาตรา 693 มีสิทธิไล่เบี้ยเอากับลูกหนี้ ถ้าปล่อยให้เวลานานไป ลูกหนี้ก็อาจไม่มีทรัพย์สินก็ได้

ในกรณีที่ลูกหนี้ขอชำระหนี้ เจ้าหนี้ไม่รับชำระหนี้ ลูกหนี้ไม่หลุดพ้นความรับผิด เป็นแต่เพียง เจ้าหนี้ผิดนัดตามมาตรา 207 จะเรียกดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดไม่ได้

